

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1213

17. SRPNJA 2026. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

Počela obnova Hrvatskog doma u Somboru

**Velika obljetnica,
velika obnova**

SADRŽAJ

4

Prije 36 godina osnovan DSHV
**I dalje podjele
i blokada rada**

8

Otkrivena spomen-ploča
na crkvi sv. Roka u Subotici

**U znak sjećanja na prvu
javnu proslavu Dužijance**

12

Ivan Živkov, sociolog, politički
konzultant i građanski aktivist
**Studentska lista
– nova nada, ali ne
nužno i nova politika**

16

Dužijanica 2026. – Takmičenje risara
**Dok ima ruku koje kose,
bit će i Dužijance**

26

Žetva pšenice, ječma i uljane repice
u sjevernoj Bačkoj
**Rod još i prolazi, cijena
ne pokriva ulaganja**

34

Kardinal Német krstio deveto dijete
obitelji Dulić u Đurđinu

»Danas slavimo život«

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip
Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Ne-
venka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić,
Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

• Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)
• Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
• Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
• Zvonko Sarić
(novinar)
• Jelena Dulić Bako
(novinarka)
• Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)
• e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
• LEKTOR:
• Zlatko Romić
• TEHNIČKA REDAKCIJA:
• Thomas Šujić (tehnički urednik)
• Jelena Ademi (grafička urednica)
• FOTOGRAFIJE:
• Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

• Mirjana Trkulja
(tajnice@hrvatskarijec.rs)
(distribucija@hrvatskarijec.rs)
• TELEFON: ++381 24/55-33-55;
++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55
• TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230
• E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs
• WEB: www.hrvatskarijec.rs
• TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica
• List je upisan u Registar javnih glasila
• Agencije za privredne registre Republike Srbije
• pod registarskim brojem: NV000315
• COBISS SR-ID 109442828

• CIP - Katalogizacija
• u publikaciji Biblioteka
• Matice srpske, Novi Sad
• 32+659.3(497.113=163.42)

Politička odgovornost

Dva teksta objavljena u ovom broju, premda govore o različitim političkim razinama, otvaraju isto pitanje – pitanje demokratskog legitimiteta i političke odgovornosti.

Bit će izbori. Predsjednički i parlamentarni zajedno, ne, ne ipak razdvojeno. Bit će na jesen, ili ipak neće? I tako se već tjednima vrtimo u krugu. Od mogućeg datuma izbora, nagađanja i analiza tko s kim može, tko s kim ne može, u koliko kolona će se prestrojiti oporba i studenti i što to u konačnici znači biračima u izbornom danu.

Za sociologa **Ivana Živkova** to pokazuje da Srbija ulazi u još jedan izborni ciklus pun neizvjesnosti, nepovjerenja i dubokih političkih podjela. Živkov smatra da vlast i dalje određuje tempo političkog života. S druge strane, oporba i studentski pokret još se uvijek traže između različitih modela organiziranja i izlaska na izbore, što upućuje na zaključak da predstojeći izbori neće biti samo natjecanje političkih programa, nego i test sposobnosti demokratskih aktera da izgrade vjerodostojnu alternativu.

Na drugoj strani, stanje u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini pokazuje da pitanje demokratskog legitimiteta nije izazov samo za državnu politiku. Godinu dana nakon isteka mandata stranačkog vodstva DSHV ostaje opterećen unutarnjim podjelama, izostankom unutarstranačkih izbora i blokadom rada stranke. Dok aktualno vodstvo govori o pokušajima destabilizacije i obrani zakonitosti, kritičari upozoravaju da upravo neodržavanje izbora produbljuje krizu povjerenja. Retorika ista kao i prije godinu dana.

Najveći izazov pred srpskom politikom danas nisu ni datumi izbora ni predizborne kombinacije, nego spremnost svih političkih aktera da vlastiti legitimitet provjere ondje gdje jedino i može biti provjeren – na izborima.

Z. V.

Prije 36 godina osnovan DSHV

I dalje podjele i blokada rada

U Subotici je 15. srpnja 1990. godine osnovan Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Obljetnicu je stranka ove godine, kao i prošle, dočekala u dubokoj podjeli i blokadi rada. Mandat je predsjedniku **Tomislav Žigmanovu** i drugim dužnosnicima stranke istekao prije godinu dana, a unutarstranački izbori nisu održani niti se najavljuju. I dok Žigmanov »krivca« za stanje u DSHV-u vidi u pokušaju »nelegalnog izbornog inženjeringa«, **Goran Kaurić** ponavlja svoje stajalište da su izbori jedini izlaz iz krize u stranci, dok osnivač DSHV-a **Bela Tonković** podsjeća na Statut u kome je jasno navedeno da je mandat predsjednika četiri godine.

Žigmanov: Pokušaj nelegalnog izbornog inženjeringa

U objavi na Facebook stranici DSHV-a, koju je Tomislav Žigmanov potpisao kao predsjednik DSHV-a, navodi se kako je stranka od osnutka do danas ostala najvažniji stožer politički angažiranih Hrvata u Vojvodini, njihov najutjecajniji čimbenik, te politička stranka zaslužna za brojna postignuća koja je hrvatska zajednica u Vojvodini od 1990-ih godina do danas ostvarila. On se osvrnuo i na aktualnu situaciju u DSHV-u u protekle dvije godine u kojima je, kako navodi, stranka izložena do sada neviđenom iskušenju.

»Dio vodstva, potaknut i koordiniran iz centara moći izvan DSHV-a, najprije destruktivnim i rušilačkim aktivnostima, htio je mimo procedura i pravila, koje nalažu Statut i druga stranačka pravna akta, nezakonitim djelovanjem nametnuti nelegalni izborni inženjering«, navodi se u objavi.

Žigmanov dodaje i da se uspjela sačuvati zdrava jezgra »koja je odana izvornim načelima, legalnosti rada i temeljnom političkom programu DSHV-a«, koja će, kako kaže, »na pozitivni način razriješiti ovu iz vana nametnutu blokadu rada te uspjeti odlučnim djelovanjem povratiti ne samo ugled, nego i snagu DSHV-a – koje su brojne generacije mukotrpno stjecale, a pučisti uvelike razorili«.

Kaurić: Nezapamćeno da jedan lider hoće voditi stranku bez izbora

Goran Kaurić, koji je zamjenik predsjednika DSHV-a bio do prije godinu dana, kaže za tjednik da je u političkoj povijesti Srbije nezapamćeno da jedan lider političke stranke hoće voditi stranku bez izbora.

»Nemam što reći već ponoviti toliko puta rečeno da su izlaz iz ove situacije unutarstranački izbori. Borit ću se do kraja da se u DSHV-u raspišu izbori i da konačno vodstvo

dobije legitimitet. Kakvo je stanje u stranci najbolje je pokazalo glasovanje u Skupštini grada Subotice, gdje su vijećnice DSHV-a po istoj točki glasovale različito. Zašto bi bilo koga one i slušale, nema tijela, uputstava i nijedno tijelo stranke se nije sastalo godinu dana. Mislim da se ide na to da se sve obesmisli, da ljudi kažu svi su isti, da im postane svejedno, a to uništava stranku«, kazao je Kaurić

Tonković: Mandat predsjednika je četiri godine, a ne do izbora

Osnivač i prvi predsjednik DSHV-a Bela Tonković kaže da od 2003. godine, kada je, kako kaže, izbačen iz DSHV-a, nije aktivan u političkom životu, ali 30. lipnja ove godine sudjelovao je u osnivanju Kluba osnivača DSHV-a.

»Mi koji smo uklonjeni želimo pokazati da postoji jedno jedinstvo u DSHV-u, a kako će se to sve skupa završiti ne znam. Svatko se svađa sa svakim i svatko premašuje svoje ovlasti i kompetencije. Ja se u to miješati neću, svatko je odgovoran za ono što radi. Ako nekome može koristiti moje iskustvo i iskustvo nas koji smo osnovali, dobro, ako ne, opet dobro. Mi ćemo se sastajati i družiti, a vidjet ćemo hoće li legalnom vodstvu stranke jednog dana biti potrebno naše iskustvo. Znamo neke stvari koje mladi ne znaju, tu smo na raspolaganju, pa vidjet ćemo kako će se to sve skupa razvijati«, kazao je Tonković.

Na pitanje o tome ima li DSHV danas legitimnog predsjednika, Tonković se poziva na Statut DSHV-a.

»U Statutu piše da mandat predsjednika traje četiri godine, a ne piše da mandat traje do izbora i tu su stvari jasne. Govoriti o predsjedniku nema smisla, jer njega godinu dana nema«, kazao je Tonković.

Z. V.

Požeško-slavonska županija i ove godine poduprla rad HNV-a

Požeško-slavonska županija treću godinu zaredom financijski je poduprla rad Hrvatskog nacionalnog vijeća. Ugovor o potpori vrijednoj 20.000 eura za redovito funkcioniranje krovne institucije Hrvata u Srbiji potpisale su u Požegi predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** i županica **Antonija Jozić**.

Antonija Jozić istaknula je kako Požeško-slavonska županija godinama razvija suradnju s Hrvatskim nacionalnim vijećem, ali i drugim hrvatskim ustanovama i udrugama u Srbiji.

»Hrvatska zajednica županija spremna je financijski pomagati Hrvatskom nacionalnom vijeću, a Požeško-slavonska županija u tome sudjeluje na nešto drukčiji način. Uz Županiju, ovoj su se inicijativi pridružili i svih pet gradova te svih pet općina s našega područja, pa sredstva osiguravaju i županijski proračun i jedinice lokalne samouprave. Time želimo pridonijeti očuvanju identiteta Hrvata u Srbiji i poduprijeti njihove programske aktivnosti. Naša suradnja traje mnogo dulje – od povezivanja glazbenih škola i suradnje na *Festivalu bunjevački pisama* pa do partnerstva koje posljednje tri godine ostvarujemo s Hrvatskim nacionalnim vijećem«, rekla je Jozić.

Zahvalivši na potpori, Jasna Vojnić naglasila je kako je pomoć Hrvatske ključna za opstanak i razvoj hrvatske zajednice u Srbiji.

»U ovom trenutku potpora Hrvatske za Hrvate u Srbiji znači opstanak. Sredstva koja dobivamo od Srbije, nažalost, nisu dovoljna za institucionalno funkcioniranje, pa ni za financiranje dviju profesionalno zaposlenih osoba. Ne

bismo mogli razvijati obrazovanje, kulturu ni biti prisutni u medijima. Posebno nas raduje što ova Vlada sustavnije i snažnije podupire Hrvate u Srbiji kroz kapitalne projekte. No, jednako nam je važna i potpora županija koje su prepoznale potrebu za pomoći u svakodnevnom funkcionira-

nju institucije i kadrovskom jačanju, uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Bez takve potpore ne bismo mogli razvijati ni kapitalne projekte, poput izgradnje matica i vrtića. Zato nam ova pomoć Požeško-slavonske županije mnogo znači, a još više njihova osjetljivost i zajedništvo. Činjenica da su se u ovu inicijativu uključili svi gradovi i općine Požeško-slavonske županije za nas ima veliku simboličku i moralnu vrijednost. Uz potporu Hrvatske ne možemo samo opstati, nego i razvijati se i napredovati«, zaključila je Vojnić.

A. G.

HNV u Ministarstvu rada RH

O novom programu socijalne potpore

Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**, zajedno s upraviteljem *Cro-fonda* **Lazarom Cvijinom** i šefom Ureda **Marinom Piukovićem**, sastala se u Zagrebu s ministrom rada, mirovinsko-

ga sustava, obitelji i socijalne politike **Alenom Ružićem**, državnim tajnikom **Ivanom Vidišem** te njihovim suradnicima.

Kako je HNV objavio, poseban naglasak stavljen je na mogućnost uspostave novog programa socijalne potpore namijenjenog Hrvatima u Srbiji, s ciljem pružanja pomoći najugroženijim pojedincima i obiteljima te jačanja socijalne sigurnosti naše zajednice.

Razgovaralo se i o položaju umirovljenika koji su tijekom ratnih okolnosti bili prisiljeni napustiti Bačku, Banat i Srijem, a dio svojega radnog vijeka ostvarili su u Republici Srbiji. Istaknuta je potreba pronalaska rješenja za poteškoće s kojima se susreću pri ostvarivanju pojedinih prava iz mirovinskog sustava, kako bi imali pravedniji i ravnopravniji položaj.

H. R.

Velika obljetnica, velika obnova

Rekonstrukcijom je obuhvaćeno oko 500 četvornih metara unutar-njeg prostora te 370 četvornih metara dvorišta, a planirano je da građevinski radovi budu završeni do kraja godine

Polaganjem vremenske kapsule, simboličnim pokretanjem mlinu te otkrivanjem i blagoslovom spomen-ploče u Hrvatskom domu u Somboru, u godini u kojoj Društvo obilježava 90 godina rada, službeno su započeli radovi na rekonstrukciji i adaptaciji objekta. Vrijednost investicije iznosi 830.000 eura, a projekt se provodi u okviru trećeg kapitalnog projekta Vlade Hrvatske »Sagradi mlin gdje je voda«, kojim je predviđena obnova ili izgradnja sedam »malih matica« u mjestima u Vojvodini u kojima žive Hrvati.

stanju, zidovi su zbog vlage popucali, a iako su prostorije bile funkcionalne, sve je to pripadalo nekom prošlom vremenu. Nakon obnove dobit ćemo suvremenu i višenamjensku dvoranu koja će nam pružiti brojne mogućnosti, ali i omogućiti dodatnu samoodrživost kroz iznajmljivanje prostora za različita događanja, uz potrebe našega Društva. Našu smo dvoranu i ranije ustupali brojnim kulturno-umjetničkim društvima pa vjerujem da će se krug korisnika dodatno proširiti te da će prostor biti iskorišten u punom kapacitetu. Mi u Upravi, kao i svi s kojima surađujemo, oduševljeni smo rekonstrukcijom jer u njoj vidimo svjetliju budućnost. Naš je najveći cilj privući djecu i mlade, kojih, nažalost, osobito u folklornoj sekciji, nemamo dovoljno. Nadam se da će obnovljeni prostor biti poticaj roditeljima i djeci da nam se pridruže u što većem broju«, rekao je predsjednik Društva **Tomica Vuković**.

Ovo je treći »mlin« koji je pokrenut u okviru kapitalnog projekta. Prije Sombora radovi su započeli u Šidu i Rumi. Predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji **Jasna Vojnić** istaknula je kako je ovaj projekt Vlade Hrvatske od iznimne važnosti za budućnost hrvatskih udruga u Srbiji.

»Pravo je čudo da su se naše udruge, unatoč političkim okolnostima, skromnom financiranju i činjenici da se njihov rad u velikoj mjeri temelji na volonterstvu, uspje-

le održati i razvijati. Vlada Hrvatske prepoznala je potrebu za snažnijom potporom udrugama. Ovim projektom želimo dati početni zamah – stvoriti kvalitetne uvjete za njihov rad, a potom je na njima da okupe zajednicu i ispunе ove prostore životom. Kada postoje odgovarajući uvjeti i održiv model funkcioniranja, na lokalnoj je zajednici da ih iskoristi na najbolji mogući način. Posebno nas raduje što će obnovljeni prostori privući nove članove, osobito djecu i mlade. Atraktivan i uređen objekt razlog je više da mu se ljudi žele priključiti. Hrvatski dom nekada

Temelj za idućih 90 godina

Velika obnova Hrvatskog doma odvija se u godini u kojoj Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo **Vladimir Nazor** obilježava 90. obljetnicu svoga djelovanja.

»Poklopilo se da u istoj godini obilježavamo 90. obljetnicu Društva i provodimo opsežnu rekonstrukciju Doma. Nadam se da ćemo obljetnicu, 6. prosinca, na blagdan Svetoga Nikole, dočekati i proslaviti u našem obnovljenom Domu. Pojedini dijelovi objekta bili su u vrlo lošem

je bio otvoren svim građanima Sombora i uvjerena sam da će tako biti i ubuduće», kazala je Vojnić.

Dodala je kako će rekonstrukcijom biti obuhvaćeno oko 500 četvornih metara unutarnjeg prostora te 370 četvornih metara dvorišta, a planirano je da građevinski radovi budu završeni do kraja godine.

Od dobrovoljnih priloga do trajnog naslijeđa

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Vladimir Nazor* osnovano je 6. prosinca 1936. godine. Već neposredno nakon osnutka članovi Društva, koje je tada nosilo naziv HKD *Miroљjub*, počeli su razmišljati o kupnji vlastitog prostora. Samo tri mjeseca poslije, u veljači 1937. godine, zahvaljujući zajmovima i dobrovoljnim priložima članova, kupljena je zgrada u središtu grada, na mjestu današnjeg parkirališta u Njegoševoj ulici.

Na sjednici Upravnog odbora donesena je odluka da se imena svih članova koji su Društvu nepovratno darovali tisuću ili više dinara, takozvanih hiljadara, uklešu na mramornu ploču kao trajni znak zahvalnosti dobročiniteljima Društva. Ta se ploča i danas nalazi u Hrvatskom domu.

Iste godine započela je izgradnja dvorane te preuređenje postojećih prostorija. Novi prostor omogućio je daljnji razvoj i omasovljenje Društva. Prostorije Društva, ponajprije dvorana, prema odlukama Upravnog odbora ustupane su na korištenje poduzećima, ustanovama, drugim udrugama, ali i pojedincima. Ni tada, kao ni danas, Druš-

be sve brojnijega članstva. Odlukom Gradskog narodnog odbora u svibnju 1948. godine, u zamjenu za staru zgradu, Društvo je dobilo veliku zgradu nekadašnje pivovare *Avala* u Vijencu Radomira Putnika 26, i to s pravom vlasništva. Osnovan je novi odbor zadužen za prikupljanje novčanih priloga te poticanje članova na dobrovoljne radne akcije tijekom obnove i prilagodbe dobivene zgrade. Kao i mnogo puta prije, upravo su članovi Društva svojim dobrovoljnim radom dali najveći doprinos

uređenju novoga Doma. Članovi su se u nove prostorije uselili već 1948., a sljedeće godine započela je izgradnja velike dvorane. Radovi su završeni 1951. godine, dok su balkon i dograđeni kat uglavnom dovršeni osam godina poslije.

Od svih amaterskih kulturno-umjetničkih društava u gradu tada je već Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Vladimir Nazor* vlastitim trudom i zalaganjem stvorilo najpovoljnije uvjete za svoj rad. U toj zgradi, površine oko 1.300 četvornih metara, smještenoj u zaštićenoj gradskoj jezgri Sombora, HKUD *Vladimir Nazor* djeluje i danas kao njezin jedini vlasnik. Tijekom proteklih desetljeća zgrada se održavala i obnavljala u skladu s financijskim mogućnostima Društva, čime je sačuvana kao važno središte kulturnoga i društvenoga života hrvatske zajednice u Somboru. Radovi koji su u tijeku najveći su u posljednjih 25 godina.

Naime, 2003. godine, uz financijsku potporu iz Hrvatske, obnovljena je velika dvorana. Godine 2006., povodom obilježavanja 70 godina rada Društva, uz donaciju iz Hrvatske i Grada Sombora, također su izvedeni značajni radovi na obnovi. U narednim godinama, zahvaljujući projektnim sredstvima, svake godine realizirani su manji zahvati i postupno je nastavljeno uređenje i obnova prostora na katu.

M. V. R. / Z. V.

tvo nije imalo stalne izvore financiranja. Unatoč tomu, do Drugoga svjetskog rata članovi su vlastitim sredstvima uredili i pročelje zgrade.

Nakon Drugoga svjetskog rata Društvo nastavlja rad. Osnivaju se nove sekcije, povećava se broj članova, a dotadašnja zgrada *Miroљjuba* postaje pretijesna za potre-

Otkrivena spomen-ploča na crkvi sv. Roka u Subotici

U znak sjećanja na prvu javnu proslavu *Dužijance*

»Spomen-ploča otkriva se na prijedlog UBH-a Dužijanaca, i to u crkvi sv. Roka u kojoj je 40 godina bio župnik velikan našeg hrvatskog naroda, bunjevačkog roda mons. Blaško Rajić, koji je u ovoj crkvi 6. kolovoza 1911. godine slavio prvu misu zahvalnice Dužijance«, rekao je mons. dr. Andrija Anišić

U znak sjećanja na prvu javnu proslavu *Dužijance*, u organizaciji Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanaca*, u četvrtak, 9. srpnja, otkrivena je spomen-ploča postavljena na glavnom ulazu crkve sv. Roka u Subotici, o 75. obljetnici smrti bačkog hrvatskog svećenika, kulturnog djelatnika, književnika i političara **Blaška Rajića**. Prije svečanog otkrivanja spomen-ploče, u ovoj je crkvi služena sv. misa kojom je proslavljen blagdan bl. Marije Petković.

Prisjećanje uz isticanje u javnom prostoru

Župnik župe sv. Roka i predsjednik UBH-a *Dužijanaca* mons. dr. **Andrija Anišić** ovom je prigodom rekao kako se spomen-ploča otkriva na prijedlog UBH-a *Dužijanaca*, i to u crkvi sv. Roka u kojoj je 40 godina bio župnik ve-

likan našeg hrvatskog naroda, bunjevačkog roda mons. Blaško Rajić, koji je u ovoj crkvi 6. kolovoza 1911. godine slavio prvu misu zahvalnice *Dužijance*.

»Bila je to prva javna proslava *Dužijance*. Prva *Dužijanica* u crkvi, toga dana, održana je na poticaj i u organizaciji tadašnjeg Katoličkog divojačkog društva. Htjeli smo ovom pločom na našoj crkvi ovjekovječiti taj dragi događaj u povodu 75. obljetnice smrti mons. Blaška Rajića i o proslavi ovogodišnje 116. *Dužijance*. Nije slučajno izabran ovaj dan za ovu svečanost. Naime, bl. Marija Petković je 1929. godine u dogovoru s mons. Blaškom Rajićem odlučila u ovu župu dovesti svoje sestre Kćeri Milosrđa i te godine je uz pomoć župnika Rajića započela graditi samostan svojim sestrama. U samostanu sestara Družbe Kćeri Milosrđa, u proteklih 96 godina njegovog postojanja, živjele su i radile za dobrobit našeg hrvatskog naroda, bunjevačkog roda mnoge časne sestre, na čemu smo im beskrajno zahvalni i upravo danas, na blagdan bl. Marije Petković, koja je više puta bila u Subotici i u ovoj župi, otkrivamo i ovu ploču«, rekao je, među ostalim, mons. dr. Anišić.

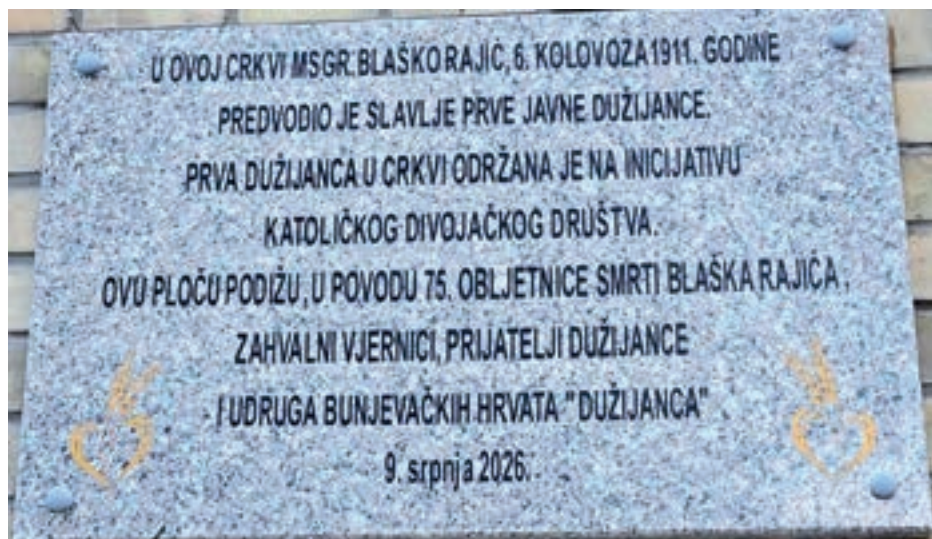
Spomen-ploču, nakon euharistijskog slavlja, koje je predvodio preč. **Vinko Cvijin**, biskupijski savjetnik i župnik subotičke župe Uskrsnuća Isusova, u koncelecijaciji sa svećenicima Subotičke biskupije, svečano su otkrili ovogodišnji bandaš i bandašica **Teo Margetić** i **Mila Kujundžić**, koja je prethodno pročitala pjesmu **Alekse Kokića** *Dužijanica*.

Direktor UBH-a *Dužijanaca* **Marinko Piuković** istaknuo je kako je jedan od ciljeva ove udruge da se na neki način prisjete svih važnih čelnika koji su bili angažirani u organizaciji najveće žetvene svečanosti.

»Ovog puta to je mons. Blaško Rajić, a želimo obilježiti i njezinu prvu javnu proslavu. Smatramo da je ovo izuzetno važno za nas koji ovu tradiciju održavamo, znamo da je kerska crkva kolijevka *Dužijance* i upravo iz nje svake godine na središnju proslavu kreće povorka. U znak sjećanja na Blaška Rajića, koji je predvodio prvu misu zahvalnice *Dužijance*, svake godine na njegovu spomen-bistu u centru grada postavimo vijenac. Njegova spomen-bista nalazi se inače i u kerskoj crkvi. Također, svake godine glavni predvoditelji žetvene svečanosti –

17. srpnja 2026.

bandaš i bandašica posjete grob Blaška Rajića», naveo je Piuković te podsjetio kako je UBH *Dužijanca* prošle godine, zalaganjem **Laze Vojnića Hajduka**, organizirala postavljanje spomen-ploče na rodnoj kući **Age Mamužića** gdje je inicirano osnivanje i spomenute udruge.

»Smatramo da je izuzetno važno istaknute ličnosti te važne događaje i institucije staviti u javni prostor, a ne samo da ih se prisjećamo«, naglasio je on.

O Blašku Rajiću

Blaško Rajić (Subotica, 7. 1. 1878. – Subotica, 3. 1. 1951.) spada u red najizrazitijih i najsnažnijih duhovnih osobnosti među Hrvatima u prvoj polovici 20. stoljeća u Bačkoj, a treba ga promatrati i mnogo šire. On je svećenik, istaknuti rodoljub, branitelj nacionalnih i crkvenih prava, urednik novina, skupljač narodnih umotvorina, književnik, sastavljač molitvenika, politički djelatnik i humanist, neprikosnoveni vođa tijekom svog javnog djelovanja.

Dugi i plodni pastoralni i kulturno-društveni rad Blaška Rajića započeo je u župi sv. Roka u Subotici, koji je prekinut samo kratko za vrijeme Drugoga svjetskog rata (1941. – 1943.). Ova hrvatska župa Rajićevim dolaskom za župnika doživjela je procvat. U njoj je pokrenuo akciju očuvanja narodnih stečevina i običaja, a najpoznatiji će ostati po tradicionalnoj obiteljskoj svetkovini *Dužijanci* koju je uveo u crkvu i time joj dao općenarodni karakter.

Rajić se vrlo rano uključio u preporodna gibanja koja je među bačkim Hrvatima pokrenuo **Ivan Antunović**, a nakon smrti **Paje Kujundžića** 1915., on je preuzeo čelnu ulogu među hrvatskim svećenicima u Bačkoj.

Potkraj i poslije Prvoga svjetskog rata odigrao je odlučujuću ulogu: sudjelovao je na Hrvatskom saboru 28. listopada 1918. u Zagrebu, zatim je u Subotici 10. studenoga 1918. organizirao veliki narodni skup na kojem je objavio odcjepljenje Subotice od Ugarske (tada se na subotičkoj Gradskoj kući zavijorila hrvatska trobojnica), a bio je i u Narodnoj skupštini,

održanoj 25. studenoga 1918. u Novome Sadu, na kojoj je proglašeno priključenje Bačke, Baranje i Banata Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca.

Kao važan akter preporodnih gibanja među bačkim Hrvatima bio je 22. rujna 1919. sudionikom bunjevačkog poslanstva koje je otputovalo u Pariz na Mirovnu konferenciju. On je uz biskupa **Lajču Budanovića** zaslužan za pripajanje sjeverne Bačke novostvorenoj državnoj zajednici južnih Slavena. Postao je član Ustavotvorne skupštine.

U Subotici je Rajić utemeljio više društava: Katoličko divojačko društvo (1912.), Prvu subotičku školsku zadrugu (1913.), Radničko i učeničko križarsko bratstvo,

Prosvjetno društvo *Katolički krug*, Dobrotvornu zajednicu Bunjevaca i Hrvatsku kulturnu zajednicu (koju je osnovao 1936., a rad joj je odobren godinu poslije), a zajedno s Lajčom Budanovićem utemeljio je Maticu subotičku. Bio je predsjednik Matice subotičke (osnovana 14. siječnja 1934. na prvom Razgovoru u Subotici) te Hrvatske kulturne zajednice (osnovana 8. ožujka 1936. u prostorijama Matice subotičke). Bio je predsjednik Organizacijskog odbora veličanstvene proslave 250. godišnjice doseobe veće grupe Bunjevaca u Bačku i Suboticu (14. – 16. kolovoza 1936.).

Premинуo je prije 75 godina, 3. siječnja 1951. godine u Subotici, gdje je uz najveće počasti sahranjen u Kerskom groblju pokraj kapele sv. Ane, gdje spomenik čuva uspomenu na svijetli lik ovog velikana Crkve i hrvatskog naroda, navedeno je među ostalim na internetskoj stranici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

I. Petrekanić Sič

»Godine novog preporoda«: 125 godina od rođenja Zlatka Gorjana (1901. – 1976.)

Pjesnik, prevoditelj, kazališni i filmski stručnjak

U svojim pjesmama iskušava različite načine izražavanja i pjesničke forme, a pritom se bavi temama koje su bile važne hrvatskim međuratnim umjetničkim strujanjima

GODINE
NOVOG
PREPORODA

Književni rad

Pisao je novele, putopise, drame, eseje, članke i kazališne kritike. U književnosti se javio pjesmom *Notturmo* (Luč, 1919.). U svojim pjesmama iskušava različite načine izražavanja i pjesničke forme, a pritom se bavi temama koje su bile važne hrvatskim međuratnim umjetničkim strujanjima. Već u mladosti pjesme objavljuje na njemačkom i hrvatskom jeziku. Objavio je zbirke pjesama: *Fragmente* (Nova Gradiška, 1921.), *Pjesme* (Zagreb, 1932.), *Kronika bez glavnog lica* (Zagreb, 1955.), *Putovanja i proplanci* (Zagreb, 1957.), *Ogigija: čuda i čarolije na začaranom otoku* (Zagreb, 1960.), *Gedichte* (Bonn, 1965.), *Poems* (Rijeka, 1967.), *Splendeur de la conscience* (Pariz, 1969.).

Godine 1928. uređuje kazališni list *Hrvatska pozornica* i nekoliko je godina pomoćni redatelj **Ive Raića** i **Branka Gavella**. Jedan je od osnivača naklade *Kosmos* (1932.), a 1936. pomoćni urednik *Leksikona Minerva*. U razdoblju od 1936. do 1940. radi kao dramaturg pri američkoj filmskoj kompaniji *Warner Bros First National*. S **Mirkom Lukavcem** organizira 1945. Filmsku direkciju Hrvatske i do 1948. radi kao dramaturg i voditelj propagande. Od 1948. do 1950. urednik je časopisa *Prosvjeta*, *Matica hrvatska* i *Znanje*.

Autor je triju drama s elementima reportaže: *Egoizam d.d.* (1925.), *Fortunatove afere* (izvedena u Zagrebu 1932.) i *Ana traži pravdu* (zabranjena 1935.). Sastavio je šest antologija: antologiju njemačke lirike *Gorući grm* (Beč – Leipzig 1921.), *Lirika žutog Istoka* (Zagreb, 1932.), *Kineska lirika* (Zagreb, 1957., 1960., 1962. i 1965.), *Antologija moderne japanske lirike* (Zagreb, 1961.), *Da sva čudesa budu svima znana* (Zagreb, 1971.) i 3 *Poems From st. Peter to Buddha...* (Los Angeles, 1973.).

Usrijedu, 15. srpnja, navršila se 125. obljetnica rođenja pjesnika i prevoditelja **Zlatka Gorjana** rođenog u Srijemskoj Mitrovici.

Nakon osnovnoškolskog obrazovanja upisao je srednju školu Gimnaziju u Banjoj Luci, gdje je maturirao 1919. godine. Studije je nastavio u Beču i Zagrebu, smjer germanistika i romanistika. Za vrijeme boravka u Beču, 1920. godine, upoznaje se s modernističkim književnim pokretima čiji će se trag očitovati i u njegovom umjetničkom životu. Pisao je pod pseudonimima **Zlatko Šumić**, **Z. Gorian** i **Z. G.** Radio je kao novinar, nakladnik, kazališni i filmski radnik i prevoditelj. Uređivao je dnevnik *Morgenblatt*, *Zagreber Tagblatt*, *Belgrader Zeitung*, *Der Morgen* i *Novosti* te istodobno bio dopisnik novina *Prager Presse*, *Züricher Zeitung* i *Frankfurter Zeitung*.

Prevoditeljski opus

I u poslijeratnom periodu sudjeluje u književnom životu, kao erudit, prevoditelj, kazališni i filmski stručnjak. Jedan je od osnivača i predsjednik Društva hrvatskih književnih prevodilaca. Godine 1963. izabran je za predsjednika Međunarodne udruge prevoditelja (Fédération internationale des Traducteurs, FIT). Bio je član redakcije međunarodnoga prevoditeljskog časopisa *Babel*, urednik europskog izdanja američke revije za suvremenu poeziju *Rune* (od 1973.), član odbora za međunarodnu prevoditeljsku nagradu *Natthorst FIT* i tajnik Hrvatskog centra PEN-a (Poets Essayists Novelists).

Suradivao je u periodikama: *Omladina* (1918. – 1919.), *Der Morgen* (1923.), *Novosti* (1923., 1925. – 1928., 1930. – 1932.), *Prager Presse* (1923. – 1924., 1930. – 1932.), *Zagreber Tagblatt* (1923. – 1926.), *Belgrader Zeitung* (1924. – 1925.), *Hrvatska pozornica* (1925. – 1926.), *Vijenac* (1925. – 1927.), *Morgenblatt* (1926. – 1933.), *Hrvatsko kolo* (1927. – 1928., 1931.), *Kulisa* (1927. – 1929.), *Književnik* (1928. – 1929.), *Hrvatska revija* (1929., 1934.), *Republika* (1951., 1953. – 1954., 1966. – 1967., 1969.), *Stvaranje* (1952. – 1953., 1956.), *Leto-*

pis Matice srpske (1954., 1960. – 1961., 1966. – 1967., 1969.), *Suvremenik* (1956., 1959. – 1960., 1962.), *Telegram* (1960., 1969.), *Forum* (1968.) i *15 dana* (1968.).

Prevodio je s njemačkog, francuskog i engleskog jezika. Preveo je oko 150 knjiga proze i poezije. Najpoznatiji su mu prijevodi *Moby Dick ili Bijeli kit* **H. Melvillea** (s J. Tabakom; Rijeka, 1953.), *Uliks* **J. Joycea** (Rijeka, 1957.), *Ljudi s Juvika* **O. Duuna** (s J. Tabakom; Rijeka, 1959.) i *Čovjek bez svojstava* **R. Musila** (Rijeka, 1967.). Prijevod *Uliksa* kritika je ocijenila vrlo uspješnim, iako mu se zamjeralo što zahtjevna Joyceova jezična naslojavanja i dosjetke nije prevodio s većim osloncem na hrvatsku književnu baštinu te njezine dijalekatske i stilske idiome. Prevodio je i na njemački te engleski jezik. Ističu se njemački prijevodi *Jame I. G. Kovačića* (*Das Massengrab*, Zagreb, 1962.) i *Zbirke hrvatske lirike* (*Kroatische Dichtung*, Zagreb, 1933.).

U međuratnom se razdoblju bavio i slikarstvom, osobito akvarelom, a svoje je radove izlagao u Zagrebu (1928., 1935., 1937.) i u Kaliforniji.

Godine 1966. dobio je Herderovu nagradu za književnost.

Pruredila: Ksenija Ivanković Radak

John Matthew Martinis posjetio Hrvatsku

Američko-hrvatski nobelovac u zemlji predaka

FOTO: HINA Lana SLIVAR DOMINIĆ

Jedan od najuglednijih fizičara današnjice i dobitnik Nobelove nagrade za fiziku 2025. godine profesor **John Matthew Martinis** boravio je ovih dana u Hrvatskoj, gdje je kroz niz predavanja, susreta i razgovora predstavio svoj znanstveni rad, ali se ujedno povezao i s obiteljskim korijenima.

Kako su objavili tamošnji mediji, tijekom boravka u Hrvatskoj posjetio je Zagreb, Split te Komižu na otoku Visu, rodni kraj svoje obitelji. U Zagrebu je profesor Martinis

održao nekoliko predavanja posvećenih suvremenoj fizici, kvantnom računarstvu i istraživanjima koja su obilježila njegovu znanstvenu karijeru. Pred znanstvenom zajednicom, studentima i zainteresiranom javnošću govorio je o izazovima i mogućnostima razvoja novih tehnologija temeljenih na zakonitostima kvantne fizike te o ulozi znanosti u oblikovanju budućnosti.

Martinis je jedan od pionira u području kvantnog računarstva i istraživanja supravodljivih kvantnih sustava. Njegov znanstveni rad imao je velik utjecaj na razvoj suvremenih kvantnih tehnologija, a Nobelovo priznanje 2025. godine dodatno je potvrdilo njegov doprinos razumijevanju i primjeni kvantnih fenomena.

U Splitu je također sudjelovao u susretima posvećenima znanosti i obrazovanju, ističući važnost ulaganja u mlade istraživače i razvoja znanstvene izvrsnosti. Tijekom svih događanja naglašavao je kako su znatiželja, upornost i sloboda istraživanja ključni za velike znanstvene pomake.

Za hrvatsku znanstvenu zajednicu bio je to vrijedan susret s jednim od vodećih svjetskih fizičara, a za samoga nobelovca prilika da upozna zemlju svojih predaka i mjesta koja su dio njegove obiteljske baštine.

H. R.

Ivan Živkov, sociolog, politički konzultant i građanski aktivist

Studentska lista – nova nada, ali ne nužno i nova politika

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Horizontalistički pokreti, poput sadašnjeg studentskog pokreta u Srbiji, neodrživi su u dugom razdoblju, osobito tijekom i nakon sudjelovanja na izborima. Funkcionalna politička organizacija podrazumijeva vodstvo, hijerarhiju, infrastrukturu, procedure i, naravno, zajedničke vrijednosti. Na nedovoljno razvijenoj i kaotičnoj političkoj sceni poput srpske moguće je postići izborni uspjeh i s ad hoc stvorenim, ideološki heterogenim pokretom, ali on neće biti održiv u takvom obliku ni nakon izbora

U Srbiji bi ovo trebala biti izborna godina. Međutim, kada će izbori biti raspisani, hoće li parlamentarni i predsjednički izbori biti održani zajedno, hoće li biti raspisani opći izbori, odnosno hoće li se uz republičku birati i nova pokrajinska i lokalna vlast, još se uvijek samo nagađa. Predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić**, kojem istječe drugi mandat na dužnosti predsjednika Republike, najavio je da će podnijeti ostavku. Prema njegovim riječima, najprije će raspisati parlamentarne izbore, što je u njegovoj nadležnosti, a potom će podnijeti ostavku. Vučić je prošlog tjedna također izjavio da će parlamentarni i predsjednički izbori biti razdvojeni te da će najvjerojatnije prvo biti održani parlamentarni izbori. Kako je rekao, odluka o raspisivanju izbora bit će donesena u kolovozu ili rujnu, pa bi izbori mogli biti održani u listopadu ili stu-

denome. Ipak, ti se rokovi i dalje uzimaju s određenom dozom rezerve. Na tvrdnje oporbe da razdvaja izbore jer se boji poraza na predsjedničkim izborima, Vučić odgovara da je upravo oporba tražila parlamentarne izbore, a da će sada dobiti i predsjedničke. »I zašto oni ne bi bili oduševljeni bilo kojim izborima, jer su oni tražili prije svega parlamentarne izbore. Predsjedničke nisu ni tražili. A ja im sad pružam i parlamentarne i predsjedničke. A koliko sam ja shvatio, oni uvjerljivo pobjeđuju na parlamentarnim izborima. Pa čim pobijede na parlamentarnim izborima, ostaje im mjesec ili dva do predsjedničkih da pobijede još uvjerljivije. To je onda kao pjesma«, rekao je Vučić gostujući na TV *Pink*.

Kome u prilog ide razdvajanje izbora? Mogu li se očekivati i pokrajinski te lokalni izbori? Donosi li studentska

lista novu političku dinamiku? U koliko će kolona nastupiti oporbeni i studentski blok? O tim smo pitanjima razgovarali sa sociologom **Ivanom Živkovim**.

► **S datumom izbora u Srbiji još se uvijek licitira. Na vidovdanskom skupu SNS-a Vučić je najavio podnošenje ostavke. Tumačite li to kao pripremu za parlamentarne izbore i namjeru Aleksandra Vučića da nakon predsjedničke preuzme dužnost premijera?**

Datumom izbora licitira jedino Vučić, ostali to komentiraju, znajući da su njegove najave koječega česte, a ostvarenje obećanja rijetko. Ipak, izlazak na birališta neminovno se približava, a kako Vučiću istječe drugi predsjednički mandat, jasno je da će svoju vlast pokušati produljiti prelaskom na mjesto premijera.

► **Hoće li parlamentarni i predsjednički izbori biti razdvojeni? Kome to ide u prilog?**

Predsjednik Srbije bira se većinskim sustavom, što u drugom krugu glasovanja stvara referendumsku atmosferu. Režimi su se u Srbiji mijenjali 2000. i 2012. godine, kada su na predsjedničkim izborima gubili kandidati vlasti. Zato ne vjerujem da će Vučić riskirati poput **Miloševića** i **Tadića**. Vjerojatnije je da će pokušati osigurati parlamentarnu većinu koja će ga dovesti na mjesto premijera, a vrlo brzo nakon toga, dok je vlast još uvijek u euforiji zbog opstanka, a oporba u agoniji i međusobnim svađama zbog još jednog poraza, riješiti i pitanje predsjedničkih izbora.

»Ne postoje savršeni kandidati niti mesije pa ih ne treba ni tražiti. Važno je da zajednički kandidat oporbe uvjerljivo personificira promjenu dosadašnje državne politike, umjesto njezina kontinuiteta.«

► **Očekujete li da će uz parlamentarne biti i pokrajinski i lokalni izbori?**

Ne očekujem spajanje lokalnih i pokrajinskih izbora s parlamentarnim, ali me ne bi iznenadilo da budu spojeni s predsjedničkim. Za pobjedu na izborima potreban je angažman velikog broja ljudi i čitave stranačke infrastrukture, koja je kod naprednjaka neupitna kada rade za Vučića. Budući da će na predsjedničkim izborima biti u situaciji raditi za nekoga drugoga, izvjesno je da bi im motivaciju dodatno pojačao paralelni rad za vlastite interese na lokalnoj razini.

► **Mogu li oporba i studenti iznjedriti zajedničkog kandidata i kakav bi on trebao biti da može biti ravnopravan protukandidat kandidatu SNS-a?**

Izvjesno je da postoji jaz između građansko-demokratske oporbe i studenata. Odgovornost je na strani studentskog pokreta koji je dosad odbijao mogućnost zajedničkog izbornog nastupa s oporbom. Poziv na dogovor s njihove strane relaksirao bi odnose i stvorio mogućnost izgradnje široke antirežimske fronte, koja bi podrazumijevala međusobno nenapadanje, terensku su-

radnju i zajedničkog kandidata za predsjednika države. Ne postoje savršeni kandidati niti mesije pa ih ne treba ni tražiti. Važno je da zajednički kandidat oporbe uvjerljivo personificira promjenu dosadašnje državne politike, umjesto njezina kontinuiteta.

► **Jesmo li bliže tome da na oporbenoj strani bude više kandidata i o čemu to ovisi?**

U ovom trenutku jesmo, jer nema odgovarajućeg dijaloga i suradnje na oporbenoj sceni, ali i zato što u Srbiji nema demokratskog ambijenta za političko djelovanje. Oporba je dovedena u položaj razbijenih i međusobno nepovjerljivih disidentskih skupina, koje se tretiraju kao narodni neprijatelji, umjesto kao normalan, funkcionalan, a samim time i poželjan dio društva. Iz takve se pozicije često povlače iznude ili nametnuti, a ne najbolji potezi.

► **Kako gledate na studentsku listu? Ona se najavljuje, ali o njoj ne znamo gotovo ništa. Može li to biti neka nova nada, nova snaga?**

Studentska lista jest nova snaga i nova nada, ali je veliko pitanje donosi li i novu politiku. Sudeći prema skupovima koje organizira i govorima koji se na njima mogu čuti, čini se da će mnoga očekivanja biti iznevjerena.

► **Studentski pokret je šarolik, od krajnje desnih do onih liberalne orijentacije. Koliko je to održivo?**

Horizontalistički pokreti, poput sadašnjeg studentskog pokreta u Srbiji, neodrživi su u dugom razdoblju, osobito tijekom i nakon sudjelovanja na izborima. Funkcionalna politička organizacija podrazumijeva vodstvo, hijerarhiju, infrastrukturu, procedure i, naravno, zajedničke vrijednosti. Na nedovoljno razvijenoj i kaotičnoj političkoj sceni poput srpske moguće je postići izborni uspjeh i s ad hoc stvorenim, ideološki heterogenim pokretom, ali on neće biti održiv u takvom obliku ni nakon izbora.

► **Proglas je jedno vrijeme bio vrlo aktivan, obilazili su Srbiju i održavali tribine. Sada ih nema. Vidite li ih u izbornoj utrci?**

Prvenstveni cilj Proglasa bio je probuditi apatične i ohrabriti zastrašene građane kako bi se pokrenule sustavne promjene u društvu te ih potaknuti da se uključe u borbu protiv korumpiranog režima, što se i dogodilo nakon pada nadstrešnice na novosadskom željezničkom kolodvoru. Pretpostavljam da će ta udruga voditi kampanju za izlazak na birališta, ali u ovom trenutku ne vidim ambiciju da ima vlastitu kandidacijsku listu.

► **Što očekujete na parlamentarnim izborima? U koliko će kolona ići oporbeni blok i studentska lista, kako će se presložiti SPS i SVM?**

Proces koji nazivamo izborima već dugo nije slobodno izražavanje političke volje građana i natjecanje kandidata u poštenim i demokratskim uvjetima, što bi trebao biti. Autoritarna vlast nalazi se u svojoj posljednjoj fazi, slaba je, ranjena i boji se vlastitog kraja. Zato očekujem nasilje prema oporbi u raznim oblicima: medijsko-verbalno, fizičko i pravno-institucionalno. Sve to postoji i sada, a kulminirat će u Vučićevu pohodu na još jedan mandat apsolutne vlasti protiv volje većine građana. Oporba će, ako se nešto ne promijeni u posljednji trenutak, imati tri kolone: studentsku listu, građansko-demokratsku listu prepozna-

tu kao »proeuropsku« i nacionalističku listu koju će predvoditi Novi DSS. Za očekivati je i veći broj fantomskih lista koje će raditi za vlast, a predstavljati se kao oporbene. SVM će izvjesno izaći samostalno na izbore jer ne strahuje za izborni prag i još uvijek nema snažnu i dobro organiziranu alternativu među vojvođanskim Mađarima. SPS je posljednjih godina znatno izgubio identitet i prepoznatljivost pa način sudjelovanja na sljedećim izborima za tu organizaciju može značiti ili potpuno utapanje u radikalni tabor ili početak distanciranja od njega. To može biti i posljednja važna odluka **Ivice Dačića**, a teško je procijeniti hoće li biti ziheraška ili hazarderska.

»Studentska lista jest nova snaga i nova nada, ali je veliko pitanje donosi li i novu politiku. Sudeći prema skupovima koje organizira i govorima koji se na njima mogu čuti, čini se da će mnoga očekivanja biti iznevjerena.«

► **Srbiji ipak nije otvoren Klaster 3, a usvojeno je izvješće Tonina Picule o Srbiji. Koliko to ide u prilog vlasti i antieuropskim snagama? Je li možda trebalo napraviti ustupak i otvoriti Klaster 3?**

Europskoj uniji ne odgovara da na svojim granicama ima rusku guberniju ili kinesku provinciju, pa čak ni Trumpovu marionetu, i u tom se kontekstu mogu tumačiti najnoviji signali Europske komisije prema službenom Beogradu. Riječ je o geostrateškim potezima u kojima je važno Srbiju ne prepustiti zagrljaju drugih globalnih sila, a ne o odgovoru na napredak Srbije prema europskim vrijednostima, standardima i članstvu u EU, jer toga nema. Otvaranje Klastera 3 bila bi politička poruka, a ne stvarni napredak. Napredak je zatvaranje klastera. S druge strane, negativno izvješće Europskog parlamenta, usvojeno velikom većinom glasova, prilično vjerno odražava stvarno stanje u Srbiji, kao i činjenicu da su toga u Europi svi svjesni.

► **Mogu se čuti procjene da će SNS ostati na vlasti i nakon još jednih izbora te da Vučić ima potporu utjecajnih ljudi u Bruxellesu. Dijelite li to mišljenje? Ako da, što je razlog tome? Strah EU-a od toga tko će nakon Vučića doći na vlast, koliko će ta vlast biti stabilna i koliko će biti desno orijentirana?**

Srbija nije središte svijeta da bi bila najvažnija tema administraciji Europske unije, kako to ovdje mnogi zamišljaju. EU će promatrati, ocjenjivati i davati preporuke te, u skladu sa svojim interesima, određivati odnos prema Srbiji, ali će nama prepustiti da biramo svoju vlast i uređujemo svoju državu. Administracija u Bruxellesu surađivat će sa svakom vladom u Srbiji, osim ako ona bude proizvodila sukobe i nestabilnost u regiji, a veća pomoć i potpora stići će ako se s naše strane bude vodila iskrena proeuropska politika.

► **Prema posljednjim najavama, četvero članova REM-a koji su se povukli ipak se vraćaju. No REM će**

ostati bez devetog člana koji bi trebao predstavljati nacionalne manjine. Kako gledate na to da bi nakon povratka četvero članova, i u nepotpunom sastavu, REM mogao nastaviti raditi?

Riječ je o krečenju fasade, a ne o popravku kuće. Bilo bi jako dobro kada bi problemi medijske scene u Srbiji bili toliko mali da ih može riješiti nekoliko novih članova Vijeća REM-a. Ne očekujem značajnije promjene u ponašanju i položaju medija sve dok Srbija ima autoritarnu i antidemokratsku vlast, osim možda nagore.

► **Što bi se trebalo posložiti da SNS na izborima dobije protivnika koji mu može ugroziti vlast?**

Potrebna je funkcionalna organizacija s prepoznatljivim liderom, razvijenom infrastrukturom i drukčijom političkom ponudom od one koju nudi vlast, a toga nema. Potreban je i snažan pritisak na ulici, poput onoga s početka 2025. godine, čega također više nema. I na kraju, potrebna je konkretnija potpora međunarodne zajednice, odnosno Zapada, takvoj organizaciji i tako pobunjenim građanima, kada ih bude. Ukratko, Srpska napredna stranka sada se ubrzano urušava pod pritiskom vlastitih pogrešaka, unutarnjih slabosti i katastrofalnih posljedica četrnaestogodišnje vladavine, a ne zato što postoji protivnik koji joj može parirati. Zato će predstojeći izbori biti pokušaj da organizirana manjina, uz manipulacije, zlouporabu državnih resursa i nasilje, nastavi vladati unatoč volji većine koja se još nije dovoljno dobro organizirala da se tome aktivno i djelotvorno suprotstavi.

Poljoprivrednici prvi put moraju računima dokazati utrošak poticaja

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Srbije objavilo je Uputu za opravdavanje isplaćenih sredstava za osnovne poticaje u biljnoj proizvodnji za 2026. godinu. Uputa je dostupna na portalu ePodsticaji i internetskoj stranici Uprave za agrarna plaćanja, a u njoj je detaljno objašnjen postupak dokazivanja namjenskog utroška isplaćenih sredstava. Kako je priopćila Uprava za agrarna plaćanja, ovo je prva godina u kojoj su korisnici osnovnih poticaja u biljnoj proizvodnji dužni isplaćena sredstva opravdati računima za nabavljeni repromaterijal. Obveza je uvedena izmjenama Pravilnika o osnovnim poticajima u biljnoj proizvodnji kako bi se osiguralo namjensko korištenje državne potpore.

Opravdavanje isplaćenih sredstava obavlja se isključivo preko opcije »Pravdanje sredstava«, koja se nalazi u okviru već podnesenog zahtjeva na portalu ePodsticaji. Iz Ministarstva posebno upozoravaju kako računi koje su poljoprivrednici eventualno ranije dostavili uz zahtjev, posredstvom različitih podnesaka, neće biti priznati kao dokaz o utrošku isplaćenih sredstava. Kako bi ispunili zakonsku obvezu, korisnici račune moraju priložiti upravo preko opcije »Pravdanje sredstava«. Za opravdavanje sredstava priznaju se isključivo računi za kupnju sjemena, sadnog materijala, mineralnog gnojiva i sredstava za zaštitu bilja. Prihvaćat će se računi izdani u razdoblju od 1. kolovoza 2025. do 31. srpnja 2026. godine. Računi se u sustav mogu priložiti i nakon 31. srpnja, ali datum njihova izdavanja mora biti najkasnije 31. srpnja 2026. godine.

Fiskalni računi iz maloprodaje koji sadrže broj poljoprivrednog gospodarstva – BPG, jedinstveni matični broj građana – JMBG ili matični broj pravne osobe automatski će biti prikazani u sustavu eAgrar. Poljoprivredni

proizvođači takve račune mogu pronaći u okviru svoga zahtjeva, nakon čega trebaju samo označiti da ih žele koristiti za opravdavanje isplaćenih sredstava. Iznimno tijekom 2026. godine bit će priznati i fiskalni računi koji ne sadrže BPG, JMBG ili matični broj. U tom slučaju korisnik mora ručno unijeti PFR broj i vrijeme izdavanja računa u sustavu eAgrar.

Kada je repromaterijal kupljen od veleprodavača, potrebno je priložiti elektroničku fakturu u XML formatu.

Izmjenama Pravilnika predviđene su i određene iznimke. Korisnici tijekom 2026. godine neće biti obvezni opravdavati isplaćena sredstva za površine pod lucerkom, djetelinom, zasijanim livadama, odnosno sijanicama te aromatičnim i ljekovitim biljem. Obveza opravdavanja sredstava neće se odnositi ni na površine biljne proizvodnje koje se nalaze na području Autonomne Pokrajine Kosovo. Ministarstvo poljoprivrede posebno je upozorilo korisnike kako će oni koji isplaćena sredstva ne opravdaju u skladu s važećim propisima morati primljeni novac vratiti, sukladno zakonu.

Poljoprivredni proizvođači koji imaju dodatna pitanja mogu se obratiti Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede na brojeve telefona 011/260-79-60, 011/260-79-61, 011/30-20-100, 011/30-20-101, 011/30-20-118 i na besplatni broj 0800/106-107.

Pitanja se mogu poslati i elektroničkom poštom na adrese office@minpolj.gov.rs, uap.callcenter@minpolj.gov.rs i uap.kontaktcentar@minpolj.gov.rs.

Dodatne informacije dostupne su i preko službenih profila Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede te Uprave za agrarna plaćanja na društvenim mrežama Instagram i Facebook.

I. U.

eАграр

Твоја подршка за паметан узгој

УПУТСТВО ЗА ПРАВДАЊЕ ОСНОВНИХ ПОДСТИЦАЈА
У БИЉНОЈ ПРОИЗВОДЊИ ЗА 2026. ГОДИНУ

Dužijanica 2026. – Takmičenje risara

Dok ima ruku koje kose, bit će i *Dužijance*

»Izazovi s kojima se borimo svake godine su da je sve teže pronaći one koji bi htjeli ručno raditi ris i stoga nastojimo okupiti mlade. Ove godine imamo tri mlada para risara i risaruša, a nastojimo okupiti i djecu koja će jednoga dana zamijeniti sadašnje risare«, rekao je mons. dr. Andrija Anišić

U z središnju proslavu, jedna od najvećih manifestacija *Dužijance* jest *Takmičenje risara*, koje je održano 11. srpnja na njivi pokraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu, i to 59. puta. Ono što je obilježilo ovu godinu jesu noviteti, i to u proglašenju pobjednika. Tako više nema samo prva tri mjesta, nego je proglašeno šest najboljih i najvrednijih parova, u šest kategorija.

Najbolji risari i risaruše

Tako su u kategoriji za *najlipče povezani snop* najbolji bili **Pavo Marojević, Jadranka Šimoković i Ivo Marojević**. U kategoriji za *najlipče sadivenu krstinu* za najbolje su proglašeni **Marijan Marcikić i Joca Vuković**, u kategoriji za *najlipče pokošeno žito* najboljim su proglašeni mladi **Aleksandar Rukavina i Marija Milodanović**. **Pe-**

tar Tikvicki i Ruža Juhas osvojili su nagradu za *najbrže pokošeno žito*, a titulu najboljih u kategoriji za *najautentičniju risarsku nošnju* ponijeli su **Đuro Dominković i Ivanka Ognjanović**, dok su *najautentičniji risarski alat* imali **Radovan Nerandžić i Aleksandra Rajičević**. Ove godine svi sudionici dobili su i lijepe nagrade, te i simboličan novčani iznos. Ovogodišnji risarski parovi koji su sudjelovali u natjecateljskom dijelu bili su iz Đurđina, Žednika, Subotice, Županje, Gornjih Hrgova, Mužlje i Crne Bare.

»Ove smo godine ustanovili nove kategorije i novi princip nagrađivanja koji je znatno drugačiji od onoga na što smo naviknuli prethodnih godina. Želja nam je bila nagraditi više njih, odnosno dati im mogućnost da se pokažu, ako ne u svemu, bar u nečemu da budu najbolji i jasno da to nagrađimo«, kaže direktor UBH-a *Dužijanica* **Marinko Piuković**.

Uz osvojenu nagradu Petar Tikvicki je ove godine dobio i priznanje, odnosno zahvalnicu za 30 godina neprekidnog sudjelovanja na *Takmičenju risara* i ono što je dugo čekao jeste da mu kao najbržem risaru dugogodišnji pobjednik **Stipan Kujundžić** stavi na šesir vijenac ispleten od žita.

Sudionici natjecanja

»Eto, u moje ruke je stiglo i priznanje za 30 godina rada. Davno sam učio kositi, a naučio me moj dida, a ljubav prema tradiciji me održala u ovome. Nije uvijek bilo lako izdvojiti svoje vrijeme i doći, uvijek je bilo nikako vruće, al nikad nije bilo teško. Ko i danas: nije teško, pogotovo kad se voli. Čeko sam ovo trideset godina. Prija niki 20 godina imo sam priliku birat ko će mi biti risaruša. **Marinko Kujundžić** i ja smo birali, i ja sam izabro **Anitu Pelhe**, a

Marinko snaš Ružu i tu sam napravio grešku. No, vrijeme ne može vratiti. Kroz ovi 30 godina imo sam 16 risaruša, a snaš Ruža je 17. Ne znam jel problem u meni jel u risarušama, al eto snaš Ruža me dočekala, pa smo ove godine zajedno radili«, priča kroz smijeh Tikvicki i najavljuje da sprema svog unuka da, kako je rekao, nagodinu obuče nošnju i zamahne kosom pa nastavi tradiciju, koju je *dida* započeo.

A risaruša Ruža Juhas, ili kako je mnogi zovu snaš Ruža, i dalje radi, rukoveta pa i dok se drugi umore, ona kaže:

»Nisam se ja umorila. Ja ovo volim. Ovo mi je sad već 36.-37. put. Ne brojim već više. Dobro je prošlo, risar je dobar, vridan, samo su nam uža bila mala, suva pa je bilo teško raditi, al ne može uvijek u svemu biti najbolji. Pripravila sam sinoć i ispekla i pet kruvova, pa sam eto i u tom malo pomogla. Ima kad sam pekla i puno više, al sad je

ovako bilo. Volja postoji i dok možem ću bit ode. Nema kod mene umora. Iako sad već imam i godina, al ne dam se«, kaže uz osmijeh snaš Ruža koja ove godine puni 78 godina.

Svoje iskustvo s nama podijelili su i Joca Vuković i Marijan Marcikić.

»Risaruši je najvažnije da ima dobrog risara. Da dobro kosi, dobro slaže, a moje je da rukovetam, mećem na uža, da su uža dobra i onda poso ide kako triba, al puno je do risara. Risar mora znat kako triba kositi. Ovim poslom se bavim od svoje osme godine, a dvadeset i koju godinu dolazim na *Takmičenje risara*, pa sad dok budem mogla ću dolaziti«, priča nam Joca Vuković koja sa svojih 72 još uvijek neumorno rukoveta.

»U ovom poslu sam gotovo 20 godina. Počeo sam ko mali i prvo samo baco uža, a digod sa svoji 16 godina sam uzo i kosu u ruke i tako osto u ovom. Svake godine sve više i više učim. Još uvijek ima i grešaka, al kako sam stariji sve je lakše. Od svi risara sam učio pomalo i gledao kako oni rade, pa probam, i od Stipana Kujundžića koji nam je pokazivo kako namistiti prlj, kosu... od pokojnog dide sam isto učio. Dugo godina sam radio s **Anom Dulić**, a posljednje dvi godine radim sa snaš Jocom. Reko bi da je ode potreban timski rad. Sam risar ne mož sve, tako da sve zavisi od zajedničkog rada«, priča Marcikić.

Pavo Marojević iz Gornjih Hrgova iz Bosne i Hercegovine dolazi na *Takmičenje risara* već nekih 17 godina.

»Mi imamo ekipu od troje članova, pa smo mogli brže uraditi posao od drugih, ali nije to ono najbitnije. Tako je uvijek u Bosni bilo, pa smo tako i mi tu nastavili. Godinama je postojala suradnja da su kod nas dolazili risari odavde, a mi kod njih. Nažalost, kod nas u Gornjim Hrgovima natjecanja više nema. Politika se umiješala i sve je propalo. Stoga mi rado dolazimo ovdje. Sretnemo

se i u Županji, ali ovdje dolazim zbog dragih ljudi i radi toga što mi je tu najljepše jer ima više segmenata radnji, cjelodnevni program i uvijek se ovdje dobro osjećamo«, kaže Marojević.

Uz natjecatelje i ove godine su se u košenju oprobali mladi naraštaji, učenici 7. razreda, te su tako revijalno kosili **Andrija Kujundžić, Nikola Ivanković Radak, Martin Crnković i Luka Crnković**. Kako su nam rekli, nije bilo lako, ali su uspjeli i planiraju tako i nagodinu nastaviti, pa možda jednoga dana se i oprobati u natjecanju.

Propratni program

Posjetitelji su mogli i ove godine kušati domaću *taranu s divenicom* koja se kuhala u natjecateljskom dijelu, ali i revijalno. Proglašeni su i oni najbolji, a tarana je »nestala« i u onim »manje dobrim« kotlićima. Nagrada za najbolju taranu otišla je u ruke ekipi *Magazijoneri*, odnosno **Marijanu Stantiću i Josipu Skenderoviću**. Drugo mjesto pripalo je ekipi DVD-a *Tavankut – Vatrogasci*, koju su činili **Josip Molnar i Ivica Vukmanov Šimokov**, a treće mjesto ponijela je ekipa novoosnovanog DVD-a *Đurđin*, odnosno kuhari **Damir Milodanović i Nenad Gostović**.

Organizatori, odnosno UBH *Dužijanica* i ove godine je pripremila ustaljeni program, te su posjetitelji mogli vidjeti pletenja uža, kušati *risarski ručak*, vidjeti stari prikaz kosidbe, *sadivanje krstina*, stare strojeve, folklorni nastup HKC-a *Bujevačko kolo*, štandove s rukotvorinama, *fankima* i promotivnim materijalom.

Na *risarskom ručku*, koji je kao i uvijek najposjećeniji dio dana, poslužen je domaći *kruv*, slanina, *kiselna* (kiseo mlijeko), crni luk i crvena paprika, a sve to zahvaljujući organizaciji UBH-a *Dužijanica* i vrijednim ženama koje su danima prije pripremale. Svu hranu u pletenim su kota-

ricama na improvizirani stol od bala slame pripremile i iznijele žene i cure odjevene u *sefire* i *pikete* – *ručkonoše* i *vodonoše*.

»Prekjuče smo otkrili spomen-ploče Blašku Rajiću, koji je u toj crkvi 6. kolovoza 1911. godine slavio prvu *Dužijancu* u crkvi i od onda svaku godinu to i mi činimo. Tako će ove godine biti održana 116. *Dužijanica* u našem gradu. Ovo je 59. manifestacija *Takmičenje risara* i jedna je od najznačajnijih manifestacija naše *Dužijance*. Radujemo se da to možemo i ove godine učiniti i pokazati mladim generacijama kako su naši stari teško radili i svojim radom – *risom* – osigurali kruh svagdašnji za sebe, svoju obitelj i za mnoge druge. To je ono što je najznačajnije, a sama *Dužijanica* je jedna od najznačajnijih manifestacija koja njeguje tradiciju, ali i identitet bunjevačkih Hrvata. Izazovi s kojima se borimo svake godine su da je sve teže pronaći one koji bi htjeli ručno raditi *ris* i stoga nastojimo okupiti mlade. Ove godine imamo tri mlada para *risara* i *risaruša*, koji će raditi, a ono što smo počeli prošle godine nastavljamo, a to je da obučavamo i uključimo u ovo i mlađu djecu, odnosno za sada samo dečke koji su spremni učiti i nadamo se da će jednog dana i sudjelovati u natjecanju«, kaže predsjednik UBH-a *Dužijanica* mons. dr. **Andrija Anišić**.

»Svi koji smo danas ovdje znamo koja je vrijednost 59. manifestacije *Takmičenje risara* – prikaz teškog rada naših marljivih *risara*, paora čije vrijedne ruke stoljećima unazad donose na stol *kruv* i žito koji su važni dijelovi *Dužijance*, čime slavimo zahvalu za kruh naš svagdanji. *Dužijanica* je najbogatija, najraznovrsnija i najdugovječnija manifestacija koju ima Grad Subotica jer predstavlja jedan od najprepoznatljivijih kulturnih simbola Grada, čemu je dokaz i moje prisustvo danas ovdje u ime našeg Grada i u ime gradonačelnika **Stevana Bakića** i naravno

Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Grad je pružao i pruža podršku očuvanju kulturne baštine Grada Subotice bogatom tradicijom koja se vezuje za različite narode. Kada je riječ o Hrvatima, sigurno da je tu običaj *Dužijance* i manifestacije *Takmičenje risara*. Grad je to prepoznao i kontinuirano pruža materijalnu snažnu i značajnu podršku ovoj manifestaciji, a mi iz DSHV-a smo posebno zadovoljni jer smo takvoj poziciji *Dužijance* svakako doprinijeli kroz prethodni period«, rekla je u ime Grada Subotice vijećnica **Josipa Vojnić Tunić**.

»Hrvatsko nacionalno vijeće je i ove godine podržalo manifestaciju *Dužijanica* u organizaciji UBH-a *Dužijanica*, kao i konkretno *Takmičenje risara*. Kao i prethodnih godina, a sigurno će tako biti i u budućnosti jer je *Dužijanica* manifestacija koja je mogu reći i prva na listi po važnosti manifestacija Hrvata u Srbiji. *Dužijanica* je jedan od pravih pokazatelja identiteta bunjevačkih Hrvata, tu smo da podržimo, kako institucionalno tako i osobno. I sam sam proteklih godina u ovome i pomažem koliko je moguće, jer *Dužijanica* je nešto gdje svi trebamo dati svoj doprinos, pomoći i podržati ono što je naše i čemu se i drugi dive«, rekao je član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za kulturu **Denis Lipozenčić**.

U ulozi domaćina ove godine su bili **Tomislav i Tereza Vidaković Mukić** koji su, kako su rekli, ovo doživjeli kao čast. Oni su u *Dužijanci* aktivni već duži niz godina, a sada su imali časnú ulogu dočekati goste, počastiti ih *risarskom* rakijom i biti svima na usluzi.

Ove godine prvi puta svoju ulogu imala je i novoizgrađena *sjenica*, koja je poslužila na kraju i pod svoj krov primila sve uzvanike na svečanu *užnu Dužijance*.

Ris je gotov, a *Dužijanica* se slavi.

Ž. V.

Inat na inat

»Vratite nam struuuuuju, vratite nam struuuuuju«, onako kako to rade djeca u školi kada nekoga peckaju, zbarski su uzvikivali uglavnom mlađi Subotičani u subotu navečer nakon što je na početku Korzoa isključena isporuka električne energije, nekako baš na mjestu i nekako baš u vrijeme kada je bio u tijeku drugi *Festival inatskog piva*. Ni ta činjenica, međutim, nije ni najmanje utjecala na dobro raspoloženje oko tisuću ljudi koji su se okupili na prostoru kod zgrade bivšeg kina *Jadran* kako bi sami održali ono što je organizacijski odbor *Festivala zanatskog piva* drugu godinu zaredom od lokalne samouprave bezuspješno tražio. Možda i zbog činjenice da je na problem sa strujom (za održavanje glazbenog dijela programa) na društvenim mrežama ukazivano i dva-tri dana ranije, a možda i zbog održavanja samog duha koji je sadržan i u nazivu ovog festivala.

FOTO: Magločistač

Zašto je struja ipak toliko bitan detalj u ovoj inače mirnoj priči običnog građanskog okupljanja iz prosvjeda? Ponajmanje zato jer je riječ o civilizacijskoj stečevini na koju svi građani imaju jednako pravo, bez obzira na to gdje se i kad nalazili. Isključenje struje na mjestu i u vrijeme održavanja drugog *Festivala inatskog piva* zapravo je indikator odnosa lokalne samouprave prema dijelu svojih sugrađana, započet još godinu dana ranije ignorantskim odnosom spram organizatora i uskraćivanjem usluga JKP-a *Čistoća i zelenilo* da se pobrine za uklanjanje otpada nakon njegova održavanja. Na taj način čelni ljudi u Gradskoj kući već su prošle godine prihvatili karakter samoorganiziranih građana, a ove ga, po svemu sudeći, dodatno obogatili inatskim uključivanjem (zapravo: isključivanjem) u »program« i jedne državne tvrtke. Htjeli-ne htjeli, čelnici lokalne samouprave svojim su inatom samo dodatno pojačali inat kod onog dijela Subotičana koji s nestrpljenjem čekaju datum održavanja izbora, bilo da je riječ o mjesnim zajednicama, zastupnicima u Narodnoj skupštini ili pak predsjedniku Republike.

A da kojim slučajem živimo u normalnom društvu – to se prije svega odnosi na centralne i lokalne vlasti – održavanje *Festivala zanatskog piva* ne samo da ne bi bilo

upitno, nego bi bilo uvršteno i u godišnji kalendar turističkih manifestacija u gradu. Da kojim slučajem imamo manje slijepu, gluhi, nijemu – a po potrebi i inatsku – lokalnu vlast *Festival zanatskog piva* zacijelo bi se održavao u samom središtu grada uz svu moguću logističku potporu (uključujući i financijsku) Grada, onako kako to čine i kada je riječ o *Vinskim* ili pak *Zavičajnim danima* kada i JKP *Čistoća i zelenilo* ne samo da ima, nego »mora imati« dovoljno materijalno-tehničkih sredstava za održavanje čistoće i kada sve vrijeme na svakom mjestu ima struje. Jer, što?

Pa to da je *Festival zanatskog piva* – bar kako mu ime kaže i kako iz njega zaključak izvodi obični građanin – zamišljen kao manifestacija na kojoj će se okupiti proizvođači piva – i onog industrijskog i »crafta« iz manjih, privatnih pivovara – koji će svoje proizvode staviti pred znatiželjne i zadovoljne građane, prije svega zbog bogatstva ponude. Zamislimo li da na toj, recimo vikend manifestaciji, svoje mjesto, kao i u slučaju svih sličnih događanja, nađu i obrtnici i razni drugi proizvođači, pa onda i glazbenici i pjevači, eto još jednog u nizu kulturno-zabavnih sadržaja Grada koji bi, lako moguće, privukao i goste sa strane, ljubitelje piva prije svih. Ali...

Ali, lokalna vlast u našem gradu, kao što je poznato, nijednim svojim postupkom ne odstupa od zacementirane politike koja se diktira i provodi s Andrićevog vijenca, a razlike su samo u detaljima: u nekim sredinama na sličnim se skupovima pušta kriminalce da batinaju i prebijaju građane, a kod nas, eto, problem je »samo« s komunalnim poduzećima i *Elektrovojvodinom*.

Što se samog subotnjeg Festivala tiče, on je protekao baš onako kako prolaze slične manifestacije kada im se za to omoguće minimalni uvjeti: mirno i dostojanstveno – iz inata. Zapravo, rezultat toga polučili su sami sudionici: građani svih starosnih struktura, uključujući tu i čitave familije s djecom kao i krugove prijatelja koji su posjedali na donijete stolice ili pak na stubište, a posebno zanimljivim se čini da su pivo ovom prilikom pili čak i oni koji ga drugim danima obično ne piju. I, još jedan detalj koji se sjajno uklapa u onu »dok jednom ne smrkne, drugom ne svane«: ako je Grad svojom tvrdoglavošću već drugu godinu zaredom dragovoljno ispustio priliku da koliko-toliko popuni proračun, onda je to najbolje došlo okolnim prodavaonicama i kioscima – pazar im je za kratko vrijeme višestruko uvećan, a police s nekoliko artikala ispražnjene.

I, koliko god je u subotu bilo lijepo provesti vrijeme u društvu mirnih i normalnih ljudi, vjerojatno svaki od njih razmišlja u pravcu da je »treća-sreća« ipak u održavanju *Festivala zanatskog*, a ne *inatskog piva*. Za to će biti potreban samo jedan potez – olovkom.

Z. R.

Dužijanica u Tavankutu

Zahvalnost utkana u kruh

Dužijanica je u nedjelju, 12. srpnja, svečano proslavljena u Tavankutu, a predvodili su je bandašica **Milica Tikvicki** i bandaš **Nemanja Pokorni**. Uz njih su stajali mala bandašica **Marija Žarić** i mali bandaš **Ivan Vojnić Mijatov**. Na oltar su prinijeli kruh od novog žita i krunu od slame, rad slamarke **Jozefine Skenderović**, koja prikazuje dvanaest zvijezda na Gospinoj kruni. Kruna prenosi poruku da je Bog sa svojim narodom kroz sva stoljeća, a simbolizira i zajedništvo mještana.

Svečano misno slavlje u crkvi Presvetog Srca Isusova predvodio je mons. dr. **Andrija Ani**, predsjednik UBH-a *Dužijanica* u zajedništvu sa župnikom vlč. **Marijanom Vukovim** te vlč. **Mirkom Brlićem** iz Laza Bističkog, koji je prethodni tjedan proveo u Tavankutu na Seminaru bunjevačkog stvaralaštva. U svojoj propovijedi mons. Andrija Ani istaknuo je kako je rad u Božjoj zamisli čovjeku bio radost, no grijeh i zlo narušavaju sve stvoreno. Tako i priroda trpi zbog grijeha, ali i ljudskog nemara.

»Na više mjesta u izvješću o stvaranju biblijski pisac ističe: 'I vidje Bog da je dobro'. Ako je Bog sve veoma dobro stvorio, što se to dogodilo u međuvremenu? I priroda i čovjek ranjeni su grijehom. Čovjek je dobio zadaću da upravlja svime stvorenim. Naši pradjedovi znali su prepoznati da je sve što dolazi, pa i nevolje, od Boga i stoga su uvijek znali zahvaliti. Zato trebamo biti zahvalni što nam je u baštinu ostavljen ovaj običaj koji nas potiče na zahvaljivanje«, poručio je mons. Ani.

Na kraju misnog slavlja župnik vlč. **Marijan Vukov** zahvalio je svima koji su pridonijeli da ovogodišnja *Dužijanica* bude dostojanstveno proslavljena. Posebno je zahvalio članovima HKPD-a **Matija Gubec** koji su marljivo radili na pripremi, kao i svoj djeci i mladima u narodnim nošnjama za koje je rekao da su prava kruna župne *Dužijance*. Misno slavlje završeno je himnom *Tebe Boga hvalimo*.

Ispred crkve članovi HKPD-a **Matija Gubec** odigrali su kolo, dok se proslava *Dužijance* nastavila navečer *Bandašicinim kolom* u župnom dvorištu.

A. G.

Dužijanica u Lemešu

Više od običaja, izraz vjere i zahvalnosti

HBKUD Lemeš iz Lemeša organiziralo je u nedjelju, 12. srpnja, proslavu XXVI. *Dužijance*. Bandaš i bandašica ove godine bili su **Denis Probojčević** i **Kristina Kemenj**, a mali bandaš i bandašica **Filip Mandić** i **Sara Jurišić**.

Sudionici *Dužijance* okupili su se u mjesnom Domu kulture, povorka sudionika prošla je centrom sela, a bandaši i bandašice pred crkvu su stigli fijakerom.

Završetak ovogodišnje *Dužijance* bio je u znaku zahvalnosti i nade. Okupljeni su još jednom posvjedočili da ova proslava nadilazi običaj i folklor – ona je izraz vjere, poštovanja prema radu i zemlji te trajna poveznica prošlih, sadašnjih i budućih naraštaja bunjevačkih Hrvata.

U crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije svetu misu uz lemeškog župnika **Antala Egedija** predvodio je prečasni **Josip Štefković**.

Kako je u propovijedi kazao preč. Štefković, *Dužijanica* je jedan od najljepših običaja bunjevačkih Hrvata, ali ona nas podsjeća da čovjek nije gospodar života nego njegov primatelj.

»*Dužijanica* je nastala iz vjere. Njezino srce nije ni pjesma, ni nošnja ni povorka, premda su i one dragocjeni dio naše tradicije. Njezino srce je zahvalnost Bogu. Naši stari dobro su znali da ni najbolji orač, ni najvrjedniji risar, ni najiskusniji domaćin ne mogu sami stvoriti nijedno zrno pšenice. Čovjek može sijati, obrađivati i žeti, ali samo Bog može dati da sjeme nikne, raste i donese plod«, kazao je preč. Štefković.

Kako je kazao, *Dužijanica* je podsjetnik da postoji još jedna žetva.

»Nije to žetva pšenice, nego žetva ljudskog života. Jednog dana svatko od nas stat će pred Boga sa snopovima svojih djela. Neće nas tada pitati koliko smo hektara imali, koliko smo stekli imetka. Pitat će nas jesmo li ljubili Boga i bližnjega, jesmo li bili poštteni, pomagali potrebitima, jesmo li živjeli kao Božja djeca«, kazao je preč. Štefković.

Program ovogodišnje *Dužijance* počeo je u četvrtak. U četvrtak je održana likovna kolonija, a članovi HLU-a CroArt i slikari iz

Lemeša radili su na salašu Vujević-Ileš. U petak su na folklornoj večeri nastupila društva iz Sombora i Lemeša. Večer pred *Dužijancu* predstavljena je knjiga **Ivana Tumbasa Ivša**.

Z. V.

Folklorni koncert udruga iz Šida i Resena

Od Prespanskog jezera do Srijema

Zajednički koncert HKD-a *Šid* i KUD-a *Taše Miloševski* iz Resena u Sjevernoj Makedoniji održan je 8. srpnja u dvorištu crkve Presvetog Srca Isusova u Šidu. Nastavak je to suradnje koja je započela prije devet godina posjetom folklornog ansambla *Pletenka* HKC-a *Marko Marulić* iz Bitole. Godine 2018. HKD *Šid* je gostovalo na 48. Međunarodnoj smotri folklora *Ilindenski denovi* u Bitoli, a na poziv tadašnjeg počasnog konzula Hrvatske u Sjevernoj Makedoniji **Branka Maretića**.

Gosti iz Makedonije izveli su nekoliko koreografija, a šidska je publika imala rijetku priliku uživati u ljepoti nošnji makedonsko-prespanske regije i u narodnoj pjesmi i običajima. Zajednički nastup otvorili su članovi folklorne i tamburaške skupine domaćina koji su se predstavili koreografijom *Žita*. Nakon toga minutom šutnje odana je počast nedavno preminulom istaknutom članu i stručnom likovnom suradniku HKD-a *Šid* **Anti Nikoliću** iz Tovarnika. Zajednički program završen je nastupom domaćina i koreografijom *Igre iz Sota*. Skoro 40 članova KUD-a *Taše Miloševski* bili su prezadovoljni gostoprimstvom domaćina. Zajednički nastup će u budućnosti otvoriti nove mogućnosti ponovnog sudjelovanja na nekom od festivala folklora u Makedoniji.

Sredstva za ovaj događaj najvećim dijelom osigurana su od Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a u sklopu projekta obilježavanja 16. obljetnice HKD-a *Šid*.

M. M.

Dužijanica 2026. – najava događanja

- 18. srpnja u 18 sati – *Natjecanje u pucanju bičevima*, Risarski salaš u Đurđinu
- 19. srpnja u 9.30 sati – *Dužijanica u Žedniku*, crkva sv. Marka Evanđelista, Žednik
- 21. srpnja – 5. kolovoza – Radionica čišćenja žita i pletenja vijenaca, dvorište župe sv. Roka, Subotica
- 22. srpnja u 19 sati – Izložba *S Božjom pomoći*, Biskupijski muzej, Subotica
- 23. srpnja tijekom dana – Postavljanje izloga u središtu grada za natjecanje aranžera izloga, Subotica
- 26. srpnja u 10 sati – *Dužijanica u Maloj Bosni*, crkva Presvetog Trojstva, Mala Bosna
- 26. srpnja u 14 sati – Konjičke utrke *Dužijanica*, Gradski hipodrom, Subotica
- 30. srpnja u 18 sati – Izložba slika s XXIX. Međunarodne likovne kolonije *Bunarić*, HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica
- 30. srpnja do 1. kolovoza – XXX. Međunarodna likovna kolonije *Bunarić*, HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica
- 2. kolovoza u 10 sati – *Dužijanica u Đurđinu*, crkva sv. Josipa Radnika, Đurđin
- 2. kolovoza u 18 sati – *Dužijanica u Mirgešu*, dvorana mjesne zajednice, Mirgeš
- 6. kolovoza u 19 sati – Književna večer u organizaciji KD-a *Ivan Antunović*, dvorana HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica
- 7. kolovoza tijekom dana – Izložba rukotvorina, Gradski trg, Subotica
- 7. kolovoza u 19 sati – Izložba radova od slame nastalih na XLI. Sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, Vestibil Gradske kuće, Subotica
- 7. kolovoza u 20 sati – Tamburaška večer, predstavljanje bandaša i bandašice, izbor pratilaca, proglašenje i dodjela nagrada za aranžere izloga, Gradski trg, Subotica
- 8. kolovoza u 18 sati – Svečana Večernja, katedrala-bazilika sv. Terezije Avilske, Subotica
- 8. kolovoza u 19.30 sati – Polaganje vijenca od žita na spomenik Risaru i spomen-bistu Blaška Rajića, park ispred Gradske kuće, Subotica
- 8. kolovoza u 20 sati – Skupština risara i nastup folklornih ansambala, Gradski trg, Subotica
- 9. kolovoza – središnja proslava *Dužijance 2026*.
 - 9 sati – blagoslov i ispraćaj bandaša i bandašice, crkva sv. Roka Subotica
 - 9.15 – povorka do katedrale sv. Terezije Avilske
 - 10 sati – sv. misa zahvalnica, katedrala sv. Terezije Avilske, Subotica
 - 12 sati – svečana povorka kroz grad i predaja kruha gradonačelniku, Gradski trg, Subotica
 - 19 sati – posjet grobu Blaška Rajića, Kersko groblje, Subotica
 - 20 sati – Bandašicino kolo, Gradski trg, Subotica
 - 30. kolovoza u 10 sati – Proštenje na Bunariću.

Anemari Hajdu-Žarko iz Srijemske Mitrovice

Darovi u službi Bogu i čovjeku

»Kada danas pogledam svoj život, osjećam veliku zahvalnost jer vidim da nijedno iskustvo nije bilo uzalud. Svaki susret, svaka prepreka, svaki dar i svaka prilika bili su dio puta kojim me je Bog vodio«, kaže naša sugovornica

Anemari Hajdu-Žarko rođena je u Srijemskoj Mitrovici, gdje i danas živi, u gradu koji, kako kaže, doživljava kao svoj dom i mjesto na kojem su se oblikovali njezin životni put i vrijednosti. Završila je srednju medicinsku školu, a paralelno i osnovnu glazbenu školu, odsjek solo pjevanje. Nakon toga upisala je Medicinski fakultet, ali ju je život odveo drugim putem.

»Upravo u tom periodu započela sam svoj prvi posao u Caritasu, u Dnevnom centru za stare. To iskustvo me duboko obogatilo i naučilo koliko čovjeku znače pažnja, razgovor i prisutnost. Spoj medicinskog znanja, rada s ljudima i kreativnosti ostao je nešto što me prati do danas«, kaže Anemari.

Danas se bavi slastičarstvom i izradom dekorativnih torti, ali ono što je uistinu određuje jesu vjera, obitelj, glazba, umjetnost i želja da svojim darovima doprinese zajednici, što ona nesebično i čini.

»Najljepše se osjećam kada mogu spojiti vjeru, umjetnost i služenje čovjeku. Volim stvarati, bilo da je to kroz glazbu, slikarstvo, rukotvorine ili osmišljavanje novih projekata. Vjerujem da ljepota ima snagu oplemeniti čovjeka i približiti ga drugima. Kada danas pogledam svoj život, čini mi se da su me kroz sve njegove etape vodile iste vrijednosti: vjera, ljubav prema čovjeku i potreba za stvaranjem«, kaže Anemari.

Daroviti ljudi često su blagoslovljeni višestrukim talentima, a njihova djelatnost neminovno je prožeta tim darovima.

»Tek danas, gledajući unatrag, shvaćam da medicina, Caritas, glazba, umjetnost i stvaralaštvo nisu bili različiti putevi, nego dijelovi jednog istog poziva. Zbog toga osjećam veliku zahvalnost.«

Posvećenost župnoj zajednici i djelatna vjera kao vodilja

Župa sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici njezin je drugi dom još od djetinjstva.

»Prve korake napravila sam u dječjem zboru, a s četrnaest godina postala sam članica Katedralnog zbora Sv. Cecilije, kojim je tada ravnala s. **Hugolina Kovačević**.

Upravo je kroz zbarsko pjevanje sazrijevala moja ljubav prema liturgiji, zajedništvu i životu Crkve.«

Nakon završene srednje škole svoj prvi posao započela je u Caritasu, u Dnevnom centru za stare, kao njegovateljica i animatorica, zajedno sa s. **Marijom Anom Gašparovskijem**. To iskustvo ostavilo je dubok trag na njezin život i naučilo je koliko su blizina, pažnja i dostojanstvo važni svakom čovjeku. Tijekom godina ostala je aktivna u živo-

tu župe kroz pjevanje, različite humanitarne i karitativne aktivnosti, a danas, kako kaže, ponovo promišlja i razvija projekte koji bi povezivali generacije, pružali podršku starijim osobama i stvarali prostor u kojem će se ljudi osjećati prihvaćeno i korisno.

»To doživljam kao svojevrsni Božji krug – kao da me Gospodin vratio na mjesto gdje je još u mladosti posadio sjeme služenja, ali sada s mnogo više iskustva, znanja i zrelosti. Vjerujem da Crkva nije samo prostor molitve, nego i mjesto gdje vjera postaje konkretna ljubav prema čovjeku«, kaže Anemari.

Izvanredan talent za glazbu

Anemari posjeduje izvanredan talent za glazbu, osobito za solo pjevanje, što dolazi do izražaja tijekom bogoslužja

kada njezin zbor animira pjevanje na misama, a ona često bude solistica, posebno kada su psalmi u pitanju.

»Glazba je sastavni dio mog života od najranijeg djetinjstva. Završila sam osnovnu glazbenu školu, odsjek solo pjevanje, ali je upravo zbarsko pjevanje postalo moja najveća ljubav.«

Na njezinu glazbenom putu važnu ulogu imale su dvije redovnice. Prve korake u Katedralnom zboru načinila je uz s. Hugolinu Kovačević, dok je s. **Cecilija Tomkić** prepoznala mogućnosti njezina glasa, ohrabivala je i pomogla joj da od stidljivog soprana izraste u solisticu zbora. Na tome joj je, kako kaže, i danas iskreno zahvalna. Osim dugogodišnjeg pjevanja u Katedralnom zboru *Sv. Cecilije*, bila je aktivna i u zboru *Serbica*, kojim je dirigirao profesor **Vladimir Opačić**.

»Posebno pamtim prvi koncert održan u konkatedrali sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici, kao i veliki humanitarni zbarski maraton kojim su prikupljena značajna sredstva za obnovu pedijatrijskog odjela Opće bolnice u Srijemskoj Mitrovici. To iskustvo pokazalo mi je da glazba nije samo umjetnost, nego i snažan način povezivanja ljudi i služanja zajednici.«

Velika ljubav prema glazbi živi i u njezinoj darovitoj obitelji. Njezin sin **Leon** talentirani je mladi pijanist koji svojim radom, disciplinom i ljubavlju prema glazbi ostvaruje zapažene rezultate,

dok **Noa** posjeduje izuzetan likovni dar i kroz svoje radove pokazuje posebnu kreativnost i originalnost. Svaki od njih na svoj način razvija talente koje mu je Bog povjerio, a to Anemari čini neizmjereno sretnom i ponosnom. Posebnu radost joj ipak pričinjava njihovo aktivno sudjelovanje u životu župe. Redovito ministriraju, a svojim glazbenim darovima uključuju se i u liturgijska slavlja.

»Kao majci, to mi je možda i najveća nagrada, jer vjerujem da je najljepše kada se darovi razvijaju u službi Boga i zajednice. Najveća želja mi je da, uz sve svoje talente, izrastu u dobre, plemenite i odgovorne ljude. Obitelj je moje najveće uporište i izvor snage. Bez njihove ljubavi, razumijevanja i podrške mnogo toga što radim ne bi bilo moguće.«

Torte kao umjetnička djela

Anemari je svoj talent za različite vrste rukotvorina prenijela i na izradu torti, koje izgledaju gotovo kao umjetnička djela.

»Izrada torti za mene odavno nije samo posao. Svaka torta nastaje kao mala umjetnička priča prilagođena osobi kojoj je namijenjena. Trudim se da svaka bude jedinstvena, jer vjerujem da su i ljudi kojima ih izrađujem jedinstveni«, kaže naša sugovornica.

Ostaje dojam da možemo biti sretni što kraj nas i s nama žive izuzetni ljudi koji tiho i nenametljivo promišljaju o životu i načinima kako poboljšati sebe i svoj odnos prema svijetu u kojem žive. Za kraj, Anemari nam otkriva svoje želje, nadanja, uvjerenja i poruku koju bi voljela poslati svima kao vodilju za smisao življenja:

»Voljela bih nastaviti razvijati projekte koji povezuju kreativnost, humanitarni rad i život Crkve. Posebno me raduju ideje vezane uz Caritas, radionice za djecu i odrasle, međugeneracijsko povezivanje, očuvanje starih zanata i stvaranje prostora u kojem će se ljudi osjećati prihvaćeno, korisno i dostojanstveno. Želim nastaviti učiti, stvarati i rasti u vjeri, jer vjerujem da čovjek nikada ne prestaje rasti dok god ostaje otvoren Bogu i ljudima. Vjerujem da nam Bog ne daje darove da bismo ih čuvali samo za sebe, nego da njima služimo drugima. Kada danas pogledam svoj život, osjećam veliku zahvalnost jer vidim da nijedno iskustvo nije bilo uzalud. Svaki susret, svaka prepreka, svaki dar i svaka prilika bili su dio puta kojim me je Bog vodio. Zato bih za kraj izdvojila misao koja me često prati: sve što činite, činite iz ljubavi. Vjerujem da upravo ljubav daje smisao svemu što radimo i da i najmanje djelo, učinjeno iskrena srca, može ostaviti dubok trag u nečijem životu.«

M. M.

Žetva pšenice, ječma i uljane repice u sjevernoj Bačkoj

Rod još i prolazi, cijena ne pokriva ulaganja

Ovogodišnja žetva donijela je vrlo neujednačene prinose, koji su u velikoj mjeri ovisili o lokalnim padalinama, predusjevu i primijenjenoj agrotehnici. Dok su pojedini proizvođači ostvarili rezultate oko državnog prosjeka ili iznad njega, ot-kupne cijene pšenice i ječma pale su na razinu koja teško pokriva troškove proizvodnje. Zbog toga dio ratara zrno skladišti i čeka povoljnije tržišne okolnosti, dok ga drugi odmah prodaju, procjenjujući da bi troškovi čuvanja mogli »pojести« eventualni kasniji rast cijene

Ovogodišnja žetva započela je s većom količinom robe nego lani. Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, u jesenskoj sjetvi u Srbiji bilo je zasijano ukupno 842.347 hektara, odnosno 5,5 posto više nego prethodne godine. Pšenica je zauzela 631.965 hektara, što je povećanje od 5,2 posto, ječam 103.482 hektara ili osam posto više, dok je uljana repica bila zasijana na 52.076 hektara, 7,5 posto više nego godinu ranije. Gotovo 47.000 hektara repice nalazi se upravo u Vojvodini. Prema dosadašnjim procjenama, prosječan prinos pšenice na razini Srbije mogao bi iznositi oko šest tona po hektaru, a ukupna proizvodnja približno 3,9 milijuna tona. Međutim, razlike među regijama, pa čak i između susjednih parcela, iznimno su velike. Dok su pojedini dijelovi Bačke ostvarili solidne rezultate, u srednjem Banatu prinosi su se uglavnom kretali između četiri i šest tona po hektaru, a na znatnom broju parcela bili su i niži. Uz novi rod, Srbija u tržišnu godinu ulazi s prenesenim zalihama, pa je ukupno raspoloživa količina pšenice procijenjena na više od pet milijuna tona. Takva ponuda dodatno ograničava mogućnost snažnijeg rasta cijene.

Pšenica ispod 20, ječam ispod 18 dinara

Na Produktnoj burzi u Novom Sadu od 6. do 10. srpnja pšenicom se trgovalo po cijeni od 19,50 do 19,80 dinara po kilogramu bez PDV-a, uz prosječnu cijenu od 19,65 dinara. Stočni ječam hektolitarske mase od najmanje 60 kilograma prodavan je za 17,50 do 17,80 dinara po kilogramu bez PDV-a. Uljana repica nuđena je za 470 do 475 eura po toni, dok su kupci nudili između 465 i 470 eura, ali do zaključenja poslova nije došlo. Posebno je nepovoljan odnos cijene pšenice i troškova proizvodnje. Prema kalkulaciji Zadrušnog saveza Vojvodine, ulaganja u proizvodnju pšenice ove godine iznose oko 148.600 dinara po hektaru. Uz prinos od 5,5 tona, proizvodna cijena iznosi približno 27 dinara po kilogramu. Po sadašnjoj tržišnoj cijeni proizvođač bi, prema toj računici, morao ostvariti gotovo osam tona po hektaru kako bi pokrio ulaganja i ostvario zaradu. Naravno, troškovi se razlikuju od gospodarstva do gospodarstva, ovisno o tome obrađuju li vlastitu ili unajmljenu zemlju, kakvu mehanizaciju koriste i koliko su ulagali u gnojidbu i zaštitu.

Padaline odredile razlike među parcelama

Boris Babičković s Aleksandrovih salaša ove je godine imao uljanu repicu i pšenicu. Prinos repice mu je iznosio oko 1,9 tona po katastarskom jutru, odnosno približno 3,3 tona po hektaru.

»Imao sam dva hibrida uljane repice i na većini površina primijenio sam sličnu količinu gnojiva. Ondje gdje je bilo više padalina, prinosi su bili bolji. Za ovu godinu to je zadovoljavajući rezultat, iako je bilo proizvođača koji su ostvarili više. Prinos su mi djelomično umanjili led i obilna kiša koja je pala u jednom trenutku. Srećom, nisam morao presijavati jer mi je sva repica niknula«, kaže Babičković.

Kod pšenice je ostvario između 3,3 i 3,5 tona po jutru, odnosno približno 5,7 do 6,1 tonu po hektaru. Bilo je, međutim, parcela s manje od tri tona po jutru, ali i onih na kojima je prinos premašio 3,5 tona.

»Mnogo je ovisilo o padalinama, ali i o predusjevu. Na parcelama na kojima je prošle godine bila uljana repica prinos je bio slabiji, dok je nakon kukuruza bio bolji. Prosječna hektolitarska masa bila je oko 78 kilograma. Protein nisam mjerio jer sam pšenicu uskladištio kod kuće i nisam je predavao otkupljivačima«, navodi naš sugovornik.

U obradi zemljišta dva puta obavlja tanjiranje, nakon čega koristi sijačicu za izravnu sjetvu. U jesen je primijenio kompleksno gnojivo i MAP, u proljeće ureu, dok je zaštitu biljaka obavio u dva navrata.

»Prinosi su slabiji nego prošle godine, a istodobno je i cijena pšenice niža. Zbog toga sam pšenicu ostavio kod kuće i čekam bolju cijenu, dok sam uljanu repicu predao na skladištenje«, kaže Babičković.

Dobar prinos ječma, ali prodaja bez čekanja

Šima Ivanković iz Lemeša ove je godine imao pšenicu i ječam. Prosječan prinos pšenice iznosio je oko 3,5 tona po jutru, odnosno nešto više od šest tona po hektaru. Ječam je dao 4,4 tona po jutru, što odgovara prinosu od približno 7,6 tona po hektaru.

»Hektolitarska masa pšenice bila je 78, a ječma 65 kilograma. Prinos se razlikovao od parcele do parcele jer su neki dijelovi našeg atara dobili kišu, a drugi nisu«, objašnjava Ivanković.

Zemljište obrađuje bez oranja, tanjiranjem, uporabom sjetvospremača i sijačice za izravnu sjetvu. Za razliku od mnogih proizvođača, ove godine nije primjenjivao sredstva za zaštitu biljaka.

»Ranije sam na dijelu površina radio usporedni ogled i nisam uočio razliku u prinosu, pa sam od zaštite odustao. Biram sorte koje su otpornije na bolesti i do sada se to pokazalo dobrim«, kaže Ivanković, naglašavajući kako se takva odluka temelji na stanju njegovih parcela i odabranom sortimentu.

Za razliku od Babičkovića, koji čeka povoljniju tržišnu situaciju, Ivanković je cjelokupan rod prodao odmah nakon žetve.

»Ne čekam bolju cijenu jer, kada se na kraju obračunaju troškovi skladištenja, može se dogoditi da proizvođač bude i u minusu. Nitko ne može jamčiti da će cijena porasti dovoljno da pokrije sve dodatne troškove«, kaže Ivanković.

Visok sadržaj proteina, ali sitnije zrno

Damir Kolarić iz Rume proizvodi pšenicu i ječam, dok uljanu repicu ne uzgaja jer, kako kaže, nema mehanizaciju potrebnu za njezinu proizvodnju. Ovogodišnjim prinosom pšenice nije zadovoljan, a velike razlike ponovno su zabilježene ovisno o tome jesu li parcele pravodobno dobile kišu.

»Pšenica je ove godine dosta podbacila. Prosječan prinos iznosio je oko tri tona po katastarskom jutru, odnosno približno 5,2 tona po hektaru. Sjeveroistočni dio rumske općine, gdje se nalazi veći dio zemlje koju obrađujem, nije dobio kišu u odgovarajućem trenutku, zbog čega je zrno ostalo sitno. Na manjem dijelu površina, koje se nalaze na drugom kraju atara gdje je palo nešto kiše, prosjek je bio oko 3,7 tona po jutru, odnosno približno 6,4 tona po hektaru«, rekao je Kolarić za naš tjednik.

Velike razlike među parcelama bile su vidljive i u hektolitarskoj masi pšenice. Ondje gdje nije bilo dovoljno padalina ona se kretala oko 72 kilograma, dok je na površinama koje su dobile kišu iznosila oko 80 kilograma. Unatoč slabijoj hektolitarskoj masi dijela uroda, laboratorijska analiza pokazala je izrazito visok sadržaj proteina.

»Na jednom tovaru od desetak tona izmjeren mi je sadržaj proteina od 20,6 posto. Na prijamnom mjestu rekli su mi kako još nisu zabilježili tako visoku vrijednost«, kaže Kolarić.

Zemlju obrađuje reduciranim načinom, bez klasičnog oranja, uz tanjiranje i pripremu sjetvospremačem, dok nakon sjetve koristi *cambridge* valjke. Budući da nema dovoljno prostora za skladištenje na vlastitom gospodarstvu, pšenicu je predao na lager.

»Robu ostavljam na skladištenju jer je nemam gdje čuvati u kućnim uvjetima. Kod otkupljivača kojem sam predao pšenicu lager se ne naplaćuje ako je sadržaj proteina viši od 14 posto. Smatram kako je to pošteno jer se na taj način ipak priznaje i vrednuje kvaliteta proizvedenog zrna«, zaključuje Kolarić.

Ivan Ušumović

Trinaesta Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske

Martina Dulić prva pratilja

dovito se oblači u nošnju za potrebe folklornih programa. Bila je »najlipča prelja« *Velikog prela 2025.* i iste godine druga pratilja bandašice na subotičkoj *Dužijanci*.

»Bilo je ovo jako lijepo iskustvo, program Revije je bio izuzetno bogat. Upoznala sam djevojke iz drugih država i s drugih kontinenata, već se čujemo online. Od malena se oblačim u nošnju, bila mi je čast sudjelovati na reviji u Tomislavgradu. Nosila sam novošivenu bunjevačku nošnju koju su izradile **Nada Sudarević** i **Ružica Kozma**, a zahvalila bih se i **Ivi Kujundžić** koja mi je pomogala oko pripreme za nastupe te svojoj obitelji na podršci«, kaže Martina.

Odlazak djevojaka iz Srbije na reviju pomogla je udruga *CroFemina* iz Subotice koja je za ovaj projekt dobila sredstva na natječaju Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

Sedmodnevni program

Sudionice su tijekom sedmodnevnog programa, uz predstavljanje narodnih nošnji, sudjelovale u kulturnim, edukativnim i turističkim sadržajima u Biogradu na Moru i Tomislavgradu. Program je bio prilika da se upozna hrvatska kulturna i prirodna baština, ali i da se stvore veze među mladim Hrvatima koje dolaze iz različitih država i različitih iskustava.

Manifestacija, koja već skoro desetljeće i pol okuplja Hrvatice iz domovine i iseljeničtva te promovira hrvatsku tradicijsku baštinu, održana je u organizaciji Udruge za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u BiH *Stecak*, u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika i Kulturno-informativnim centrom Tomislavgrad.

D. B. P.

Od 6. do 12. srpnja održana je 13. Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske, uz sudjelovanje 21 natjecateljice iz dvanaest zemalja.

Na manifestaciji su i ove godine sudjelovale Hrvatice iz Srbije, a posebno zapažen nastup imala je **Martina Dulić** iz subotičkog HKC-a *Bunjevačko kolo* koja je izabrana za prvu pratilju. Prema odluci stručnog sedmeročlanog žirija, titulu najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske ponijela je **Vesna Barišić** iz Argentine, a titulu druge pratilje osvojila je **Mihaela Šokić** iz BiH. Titulu Miss fotogeničnosti, s ukupno 20.506 online glasova, ponijela je **Eva Matić** iz BiH.

Bunjevke i Šokica

Na manifestaciji redovito sudjeluju i Hrvatice iz Srbije, a uz Martinu Dulić ove godine to su bile **Marija Lukić** (HKUD *Vladimir Nazor*, Sombor) i **Anamarija Begov** (HKU *Antun Sorgg*, Vajska). Tako je, osim bunjevačke, predstavljena i nošnja šokačkih Hrvatica iz Bačke. Inače, treba reći da su i ranijih godina Hrvatice iz Srbije ostvarivale zapažene uspjehe u Tomislavgradu, osvajajući od glavne do titule pratilja.

Martina Dulić iz Subotice ističe zadovoljstvo što je imala prilike sudjelovati na Reviji te ponijela jednu od nagrada. Od svoje pete godine pleše u *Bunjevačkom kolu* i re-

Premijerno *Ljeto u Baču*

BAČ – Projekcijom animiranoga dječjeg filma 3. srpnja u prostorijama župe svetoga Petra i Pavla započela je prvi put organizirana manifestacija *Ljeto u Baču*, koju priređuje HU *Drevni Bač*. Filmskoj večeri nazočila su djeca iz Bača, Vajske i Plavne, a druženje uz film bilo je uvod u niz aktivnosti koje će se tijekom ljeta održavati u sklopu ove manifestacije.

Do kraja ljeta planirano je još nekoliko radionica, događanja i drugih sadržaja namijenjenih djeci, ali i odraslima. Organizatori ističu kako je cilj da *Ljeto u Baču* postane tradicionalna manifestacija koja će iz godine u godinu obogaćivati svoj program i okupljati sve veći broj sudionika.

Risari u Županji

ŽUPANJA – Risari (kosci) iz subotičke UBH *Dužijanica* sudjelovali su nedavno na manifestaciji »Kruh naš svagdašnji – žetva i vršidba u prošlosti« koja se tradicionalno održava u Županji. Događaj je okupio brojne posjetitelje koji su mogli uživati u prikazu tradicionalne žetve, vršidbe i autohtonim slavonskim običajima. Organizator događaja je Turistička zajednica grada Županje.

Sorgg u Petrijevcima

PETRIJEVCI – Proteklog vikenda održane su 32. Petrijevačke žetvene svečanosti, na kojima je sudjelovala i HKU *Antun Sorgg* iz Vajske uz skupinu tamburaša iz Bačke. Predstavnice udruge prikazale su običaj nekadašnjeg pranja veša, a članica udruge **Ivana Sabo** sudjelovala je u izboru za kraljicu žetvene svečanosti. Tijekom trodnevnog programa priređene su izložbe, folklorni nastupi, glazbeni sadržaji, prikazi starih običaja i tradicijskih vještina. Poseban dio programa bili su svečani mimohod folklornih skupina te prikaz nekadašnjeg načina žetve.

Festival europskog filma na Paliću

SUBOTICA – Subotica i Palić bit će od 18. do 22. srpnja domaćini 33. Festivala europskog filma, tijekom kojega će publika imati prigodu pogledati oko 100 filmova raspoređenih u 15 programskih selekcija.

Kako je priopćeno, u glavnom natjecateljskom programu bit će prikazano devet ostvarenja. Među njima su *Ah, ta praznina, ta strašna praznina* **Simona Verhoevena** (Njemačka), *Čuvar ikone svetog Đorđa* **Jelene Bajić Jočić** (Srbija), *Dobra kći* **Julije de Paz** (Španjolska) i *Elenina promjena* **Stefanosa Tzivopoulou** (Grčka).

U natjecateljskom programu *Paralele i sudari*, čija je selektorica **Julija Sinkevič**, publika će imati prigodu pogledati osam filmova: *Ćica Ćeca*, *Ka pobjedi!*, *Mliječni zubi*, *Nezahvalna bića*, *Priljavi novac za bijele noći*, *Reci mi što osjećaš*, *Samohrana majka* i *Ulja*.

Najavljene su i selekcije *Novi europski dokumentarni film*, *Eco dox*, *Novi mađarski film* te *Njemačka u fokusu*, realizirana u suradnji s organizacijom *German Films*, koja će obuhvatiti četiri dugometražna i dvadesetak kratkometražnih filmova.

Ovogodišnjim dobitnicima nagrade **Aleksandar Lifka** bit će posvećene posebne programske cjeline u okviru kojih će biti prikazani filmovi **Radoša Bajića** i **Kornéla Mundruczóa**.

U selekcijama *Underground Spirit*, *EFA Shorts*, *Mladi duh Europe*, *Her Lens* i *Zsigmond Vilmos* bit će prikazano više od 40 ostvarenja.

Pulska podrška za Arsenijevića

PULA – Pulski filmski festival izrazio je podršku srpskom književniku i scenaristu **Vladimiru Arsenijeviću** nakon napada kojem je bio izložen u Beogradu te osudio svaki oblik nasilja i zastrašivanja usmjerenog prema umjetnicima i svima koji se zalažu za dijalog, slobodu izražavanja i kulturu sjećanja.

Podsjetimo, nagrađivani srpski pisac, prevoditelj, urednik i publicist Vladimir Arsenijević pretučen je u nedjelju u Beogradu, ispod Brankovog mosta. Kako navodi, dok je izlazio iz taksija s namjerom da počisti prostor na kojem je planiran događaj komemoracije žrtvama Srebrenice, grupa napadača brutalno ga je napala i udarala u glavu te mu oduzela telefon.

Arsenijević je rođen u Puli 1965. godine. Dobitnik je NIN-ove nagrade za roman *U potpalublju*.

Seminar bunjevačkog stvaralaštva i kolonija slamarki u Tavankutu

Kad se tradicija uči na mjestu gdje je nastala

Seminar je okupio pedesetak polaznika iz više zemalja – Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Mađarske i Njemačke

O d 6. do 11. srpnja u Tavankutu je održan još jedan, 15. po redu, Seminar bunjevačkog stvaralaštva, u organizaciji HKPD-a *Matija Gubec*. Seminar, na kojem se izučavaju tradicijski plesovi, tamburaška glazba, stvaralaštvo u tehnici slame, ali i narodno ruho te povijest bunjevačkih Hrvata, ove je godine okupio pedesetak polaznika iz više zemalja – Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Mađarske i Njemačke.

Četiri središnje teme smjenjuju se na seminaru, a ove godine izučavao se običaj *dužijance*, tradicionalne svečanosti zahvale nakon završetka žetve.

Solidan broj polaznika

Voditelj seminara bio je **Ivica Dulić** koji ujedno vodi i tradicionalno najbrojniju sekciju plesa.

»Ove godine imamo solidan broj polaznika koji su ovdje prvi put, ali i one koji nam se redovito vraćaju. Ovo je petnaesti seminar u godini u kojoj naše Društvo obilježava 80 godina postojanja i rada. Tijekom proteklih petnaest godina seminar su pohađali i brojni stručnjaci za ovo područje te bivši članovi ansambla *Lado*, a tako je i ove godine. Teme se smjenjuju u četverogodišnjem ciklusu, a sada obrađujemo *dužijancu*. To činimo kroz pjesmu, koja je dominantna, ples i nošnju«, kaže Dulić.

Uz njega, za radionice i predavanja zaduženi su bili **Vojislav Temunović** (tamburaška glazba), **Tamara Štricki Seg** (pjevanje), **Jozefina Skenderović**, **Marija Rukavina Prčić** i **Branka Vujić** (stvaralaštvo u tehnici slame), **Kata Suknović** (predavanje o nošnji), **Ljubica Vuković Dulić** (predavanje o povijesti Bunjevaca) i **Ladislav Suknović** (predavanje o povijesti *Gupca*).

Visoka razina predavanja

Prvi puta na seminaru je bio umirovljeni glazbeni voditelj – dirigent Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske **Lado Bojan Pogrmilović**. U izjavi za naš tjednik istaknuo je visoku razinu predavanja i gostoprimstvo kako na seminaru tako i u samom selu.

»Iako sam u mirovini, i dalje sam vrlo aktivan na različitim područjima. U Tavankutu sam bio i ranije s Folklornim ansamblom *Mladost* iz Samobora, a i jedan naš prijatelj se oženio ovdje. Sada sam skupa na seminaru s mojom suprugom i kćerkom. Iako je seminar amaterski po karakteru, vrlo se kvalitetno i intenzivno radi s visokom razinom predavanja. Neka su i na akademskoj razini i zaista se puno toga može naučiti. I ja sam puno naučio, a drago mi je i da sam imao prigodu dati prinos kroz jedno predavanje. Kroz svoj rad vidio sam razne verzije bunjevačkih koreografija, pjevanja i sviranja. No, ipak kad dođete na teren, među ljude koji to žive od vjeka, shvatite da neke stvari nisu onakve kakve se često prikazuju. Narav-

no, koreografija nije uvijek 'teren' već stilizacija i razrada određene teme. Međutim, najbolje je vratiti se korijenima, pa onda iz toga raditi koreografije, glazbene obrade, način pjevanja i slično. Jer često se radi tako da se prepisuje stilizacija stilizacije i onda na kraju imate nešto dosta drukčije od izvornog«, kaže Pogrmilović.

Iz Njemačke, iz KUD-a *Adria* Duisburg, na seminar je stigla i **Tanja Maleš-Krznar**.

»Naša članica **Manda** već je sedmu godinu na seminaru, te sam željela i ja doći i vidjeti što se tu uči. Osjećam se kao kod kuće, ovo je dragulj netaknuti, seminar je na selu, kao da je vrijeme stalo. Bunjevačke pjesme

i plesovi su zanimljivi, lijepo mi je čuti ikavicu, budući da sam ja podrijetlom iz Dalmacije. Volim tradicijsku kulturu, posebno nam je to zanimljivo jer živimo izvan Hrvatske. Ukratko, obnovila sam dušu i tijelo u Tavankutu i mogu se sretno vratiti natrag«, kaže Maleš-Krznar.

Jedan od polaznika tamburaške sekcije bio je i **Luka Štiks** iz HKUD-a *Osijek 1862*.

»Prvi puta sam na ovom seminaru. Za njega sam saznao na Seminaru folkloru panonske zone u Vinkovcima na kojem je jedan od predavača bio Ivica Dulić. A i jedan ovdašnji tamburaš **Marko Kujundžić** studira na akademiji u Osijeku i svira kod nas u KUD-u. Seminar je odličan, atmosfera je opuštena, dobri su ljudi, dobar je program, ima se puno za naučiti. Kola i kompozicije su mi zanimljive jer su drugačije od naših u Slavoniji. Tipa, krenu u duru i završe u molu. Planiram doći ponovno i preporučivat ću tavankutski seminar i drugima«, kaže Štiks.

Slama kao poveznica

U okviru 41. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame, uz članice slamarskog odjela HKPD-a *Matija Gubec*, sudjelovale su i gošće iz Srijemske Mitrovice te polaznice Seminara bunjevačkog stvaralaštva iz Slovenije, Hrvatske i Njemačke.

Kako je, među ostalim, navela voditeljica slamarskog odjela *Gupca Marija Rukavina Prčić*, budući da je ove godine tema seminara bila *Dužijanica*, na koloniji su izradili i risarske perlice kojima su okitili sve seminarce za zatvaranje seminara i kolonije.

Ankica Pavelić iz Hrvatskog društva Ljubljana česta je sudionica seminara i kolonije u Tavankutu:

»U Ljubljani prije nije bila prisutna slama, ali budući da u našem Društvu djeca uče hrvatski jezik i kada su roditelji vidjeli moje radove od slame (uvijek imam neke izložbe) zamolili su me da s djecom napravim anđelčice od slame. Sada žele i magneti i želim ih podučiti svemu što znam kada je slamarstvo u pitanju. Što se tiče kolonije, mogu reći da smo prijatelji s Tavankučanima, pomažemo im kada su u pitanju Erasmus projekti, puno surađujemo i veselimo se kad nam tavankutske slammarke dođu u Domžale na slamarski sajam«.

Na koloniji je sudjelovala i »gošća« iz Hrvatske, Tavankučanka **Kristina Kovačić Raguz**:

»Sa slamom sam počela raditi još kao učenica tavan-kutske škole u kojoj je bila sekcija, a s tim sam nastavila i kasnije kada sam radila u ovoj školi. Bila je mala pauza kada su se djeca rodila, ali se trudim da ne izađem iz tog svega i uvijek se rado vraćam svojem. Živim u Velikoj, a sa slamom radim i tamo, ali isključivo za sebe, to je nešto moje, pruža mi mir, to je prosto nešto što sam ja, moje neko vraćanje u djetinjstvo i zavičaj. U Požegi ima jedna žena koja radi sa slamom, dolazila je na koloniju i u kontaktu smo nas dvije, no ona malo drugačije radi nego mi«.

Rezultate rada polaznici su prikazali 11. srpnja na tradicionalnoj *Risarskoj večeri* i zatvaranju Seminara bunjevačkog stvaralaštva te Prve kolonije naive u tehnici slame, pred publikom u mjesnom Domu kulture.

D. B. P. / I. P. S.

Gostovanje folkloraša HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice

Hercegovina u srcu

Izvođački folklorni ansambl HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice vratio se početkom tjedna s četverodnevno gostovanja u Bosni i Hercegovini. Središnji povod za ovaj put bio je njihov nastup 11. i 12. srpnja na manifestaciji *Hercegovina u srcu* u selu Dužica, pokraj Širokog Brijega.

Subotičani su bili smješteni u Širokom Brijegu, te su odatle išli i na dvije jednodnevne ekskurzije. Prva je bila u Međugorje i Svetište Kraljice mira, a druga do Hrvatskog primorja, odnosno do Baške Vode na Makarskoj rivijeri. Po povratku doma posjetili su Mostar.

Predstavljajući plesove, pjesmu i nošnje bunjevačkih Hrvata iz Bačke, članovi HKC-a imali su dva nastupa u sklopu manifestacije *Hercegovina u srcu* koju organizira HKUD *Biloševica* iz Rasna i Dužica. Ovogodišnje, 14. izdanje obuhvatilo je u dva dana nastupe folklornih skupina iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije, glazbeni program te sadržaje za najmlađe. Organizatori su i ove godine naglasili kako je cilj manifestacije očuvanje

kulturne baštine, njegovanje tradicijskih običaja i jačanje prijateljskih veza među hrvatskim KUD-ovima.

Kako ističu u HKC-u, mladi su se vratili doma s novim uspomena i poznanstvima. U kolovozu ih očekuju nastupi na subotičkoj *Dužijanci*, a od rujna počinje upis novih članova u Folklorni odjel.

Odlazak folkloraša HKC-a *Bunjevačko kolo* na ovaj put sufinancirao je Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

D. B. P.

Dr. sc. Aleksandar Bede o fenomenu petrovaradinskih zabata

Lokalni graditeljski trend dugog trajanja

Dr. sc. **Aleksandar Bede** održao je prošloga tjedna, 9. srpnja, predavanje o karakterističnim zabatima na majurskim kućama u Petrovaradinu. Domaćin je bila Zaklada *Spomen-dom bana Josipa Jelačića* u Petrovaradinu, čije je zdanje ujedno i ključni dio priče o razvoju tog graditeljskog fenomena.

Prije najnovijeg vala gradnje Stari Majur bio je najočuvanija ruralna sredina u Vojvodini. Mnogi objekti ipak su obnovljeni i zaštićeni poput Špilerove kuće iz 17. stoljeća. Ono što ostale petrovaradinske stare kuće čini jedinstvenim jesu njihovi zabati koje pasionirano istražuje arhitekt dr. sc. Aleksandar Bede.

Timpanon u obliku trokuta

»Petrovaradinski zabat je specifičan po tome što on uvijek ima taj gornji dio zabata koji se zove timpanon u obliku trokuta, a ne u lučnom ili zaobljenom, što je slučaj s tipičnim vojvođanskim seoskim baroknim zabatom. I upravo ta specifičnost Petrovaradina navela me je na jedno sveobuhvatno istraživanje povijesti te forme od njenih samih početaka koji zapravo sežu mnogo dalje u povijest od samog baroka«, navodi Bede.

Istražujući fenomen petrovaradinskih zabata koji su svoju karakterističnu formu zadržali više stoljeća Bede je ustanovio da je specifična struktura na krovu rodne kuće bana **Jelačića** mogla biti uzor za širenje tog graditeljskog trenda u Starom i Novom Majuru.

»Od kraja 18. stoljeća, pa sve do duboko u 20. stoljeće se to zapravo proširilo i držali su se te forme petrovaradinski narodni graditelji. Zbog toga je kuća bana Jelačića vrlo važna kockica u sklapanju ove slagalice«, naglasio je Bede.

Sinergija struke i mještana

Malo je povijesnih izvora za proučavanje arhitekture Petrovaradina, pa je predavač istaknuo važnost da se u istraživanje uključe i mještani koje je uz predstavnike struke ova tema veoma zainteresirala. Podršku očuvanju graditeljske baštine petrovaradinskih majura pruža i Zaklada *Spomen-dom bana Josipa Jelačića*.

»Mi se moramo boriti da se u potpunosti zaštititi i arhitektonski sačuvati ovo bogatstvo koje prelazi značaj Petrovaradina, Novog Sada, čak i Srbije. I na međunarodnoj je razini ovo jedno arhitektonsko i povijesno blago skupa s Tvrđavom. Mi ćemo kao ustanova svakako sudjelovati u tome uz relevantne stručnjake i mjesne aktiviste«, izjavio je upravitelj Zaklade **Goran Kaurić**.

U ime Hrvatskog nacionalnog vijeća predavanju je prisustvovao **Marin Piuković**, upravitelj Fondacije *Antun Gustav Matoš* u Beogradu koji se s predavačem i drugim sudionicima skupa suglasio da je sinergijskim djelovanjem lokalne zajednice moguće usmjeriti institucionalni fokus na njezino naslijeđe i trajno ga zaštititi.

Dr. sc. Aleksandar Bede, arhitekt i istraživač iz Novog Sada, posljednjih godina intenzivno se bavi povijesnim arhitektonskim formama i njihovim vezama s razvojem modernizacije teritorija Bačke, Banata i Srijema. Doktorirao je na IUAV studijima urbanizma u Veneciji 2017. godine. Dugogodišnji je urednik časopisa *DaNS*, kojeg izdaje Društvo arhitekata Novog Sada. Bio je gostujući predavač i kritičar na studijima arhitekture na nekoliko sveučilišta. Od 2026. je na čelu nacionalne podružnice Međunarodne mreže za tradicionalnu arhitekturu, urbanizam i graditeljstvo INTBAU.

D. Mergel

Kardinal Német krstio deveto dijete obitelji Dulić u Đurđinu

»Danas slavimo život«

»U ime Crkve, a još više u ime našega trojedinog Boga stavit ću znak krštenja na malu Ceciliju i u nju će ući sjeme budućega vječnoga života. I ono će rasti«, rekao je propovijedajući kardinal Német

Beogradski nadbiskup i metropolit **Ladislav Német** pohodio je župu sv. Josipa Radnika u Đurđinu u nedjelju, 12. srpnja, te je tom prigodom podijelio sakrament krštenja **Ceciliji Dulić**, devetom djetetu u obitelji **Zdenka i Jasne Dulić**. Kako za obitelj, bio je ovo veliki događaj i za cijelu ovu seosku župnu zajednicu Subotičke biskupije jer ju je prvi puta posjetio kardinal i s njom slavio svetu misu.

U zajedništvu s kardinalom, svetu misu su slavili i župnik preč. **Danijel Katačić** te svećenici bliski obitelji Dulić – mons. **Marko Trošt**, vlč. **Franjo Ivanković**, vlč. **Zsolt Bende** te vlč. **Željko Evetović**.

Obitelj uzornog kršćanskog života

Prije početka misnog slavlja župnik domaćin preč. Katačić pozdravio je kardinala Németa i goste riječima dobrodošlice te izrazio veliku zahvalnost zbog njihovog posjeta.

»Radujemo se što danas možemo u Vašoj uzoritosti primiti, kako to tradicija Crkve nalaže, princa Rimokatoličke crkve kao jednog od bliskih suradnika njegove svetosti pape **Lava XIV**. Posjet Vaše uzoritosti danas povezuje našu malu župnu zajednicu sa sveopćom Crkvom«, poručio je preč. Katačić.

Župnik domaćin ukratko je predstavio obitelj Zdenka i Jasne Dulić čije deveto dijete je i razlog posjeta kardinala Đurđinu. Kako je rekao, njihova obitelj živi uzorni kršćanski život i svojom aktivnošću obogaćuju župnu zajednicu. Članovi su i Neokatekumenskog puta koji postoji u župi preko 20 godina. Istaknuo je preč. Katačić i kako se oni, uz očuvanje kršćanskih vrednota ponose i svojom narodnošću te se njihova djeca od vrtićke dobi, preko osnovne do srednje

škole školuju na materinskom hrvatskom jeziku.

Upoznao je goste preč. Katačić i s najvažnijim činjenicama o samoj župi gdje je izdvojio kako je u ovome mjestu rođen jedini sluga Božji u Subotičkoj biskupiji, ali i cijeloj metropoliji sluga Božji o. **Gerard Tomo Stantić** čiju 150. obljetnicu rođenja ove godine proslavljaju. Izdvojio je i kako đurđinsku župnu zajednicu u velikoj većini čine Hrvati bunjevačkog roda koji uz vjerske običaje osobito njeguju i kulturne kao što je *dužijanca*.

Krštenjem do vječnosti

Propovijedajući brojnim okupljenim vjernicima kardinal Nemet poručio je kako se toga dana u župi treba posebno slaviti život zbog Cecilijinog rođenja te njezina sakramenta krštenja kojim život, kako je naveo, postaje još veći dar jer dobiva vječnu dimenziju.

»U ime Crkve, a još više u ime našega trojedinog Boga stavit ću znak krštenja na malu Ceciliju i u nju će ući sjeme budućega vječnoga života. I ono će rasti. Vidimo li mi – ne vidimo, ono će rasti u Ceciliji. I tumačenje koje je danas dao Isus u evanđelju jasno nam stavlja na znanje da neke stvari mi ne možemo promijeniti. Nismo mi koji sijemo, to je Bog i to je njegova milost. Ali kako će rasti to sjeme, to zavisi jako puno od nas. Siguran sam da u jednoj obitelji kao obitelj Dulić, gdje se Cecilija Bogu hvala rodila, postoje sve okolnosti kako bi Cecilija ne samo naučila svoj materinji jezik i sačuvala, ne samo svoju kulturu, nego da će biti ukorijenjena u kršćanski život. U ono što nas čini pravim kršćanima. Da će voljeti, da će prihvaćati ljude, da neće birati ljude lijevo i desno, da neće tražiti podjele, već pomirenje među svima nama. I to je veličina kršćanskog života jer krštenje nas uključuje u tijelo Kristovo, u narod Božji, izabrani narod Božji«, poručio je kardinal Nemet.

Na koncu, kardinal Nemet pohvalio je njegovanje i čuvanje materinskog jezika, ali i podcrtao kako je za pravog kršćanina materinski jezik jezik ljubavi.

Po svršetku misnog slavlja njegova uzoritost pozdravila je vjernike zadržavši se s njima u ugodnom razgovoru ispred župne crkve.

J. D. B.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Razgovor s Bogom

Božja veličina i svemoć čovjeku su nepojmljivi i toliko su izvan njegove spoznaje da ih lako zaboravi. No, Pismo ga zato često na to podsjeća. Bog je naš tvorac, onaj koji sve drži u svojoj ruci, koji poštuje čovjeka unatoč njegovoj neznatnosti i slabosti. Iako čovjek često misli da može bez Boga, jer mu se tako poklope životne okolnosti, namjeste neke situacije, pa se osjeća moćno i potpuno nezavisno, vrlo brzo shvaća da u njegovoj moći nije gotovo ništa i da bez Boga ostaje nemoćan i prazan. Bog zna ove ljudske muke, zna za ljudsku slabost, da se lako uzoholi i odbaci svoga Stvoritelja i Spasitelja kao nepotrebnog i suvišnog, kao onoga koji samo nešto zahtijeva, a nije potreban. Sreća je ljudska što je Božja ljubav prema čovjeku neizmjerena, pa on čovjeka, ovako oholog, ne odbaci, nego ga i dalje želi pored sebe, te mu prašta i prima ga nazad kada ipak shvati da je sve zbog čega se oholio bila samo varka koja je prolazna.

Bog voli čovjeka

Još je starozavjetni pisac Knjige Mudrosti spoznao Božju moć i ljubav po kojoj ipak ne djeluje prema svojoj moći, nego prema čovjeku postupa s puno milosti i dobrote: »Ti, silni gospodaru, sudiš blago i upravljaš nama s velikom pažnjom jer kad god hoćeš, moć ti je pri ruci. A takvim si djelima narod svoj poučio da pravednik ima biti čovječan; podario si sinovima svojim dobru nadu jer daješ pokajanje za grijeh« (Mudr 12, 18-19). Bog ostaje takav dovijeka, jednako milosrdan za čovjeka kroz vjekove, spor na srdžbu, a bogat dobrotom. On upućuje čovjeka na prave putove, putove spasenja, ali uvijek poštuje njegovu slobodu izbora. Čovjek tu posrće, misli da je prava sloboda osloboditi se Božjeg vodstva, a onda se zarobljava grijehom. Ipak, sreća je čovjekova što Gospodin uvijek daje nove šanse, što onaj

koji se iskreno pokaje uvijek može naći milost kod Gospodina. Bog svoju moć ne koristi protiv čovjeka, nego za čovjeka i njegovo spasenje. Kajanje i ustajanje iz gliba grijeha znači uložiti trud, nastaviti živjeti pravedno, onako kako nas Krist poučava, slijediti Božje zapovijedi i nikada se ne umoriti od novih pokušaja biti bolji.

Molitva

Svatko tko želi živjeti prema Božjim zapovijedima i njemu se svidjeti ne smije nikada zaboraviti moliti. Molitva je razgovor čovjeka s Bogom, učimo to još kao djeca. No, nije to samo neka dječja definicija, to je istina koju ne smijemo nikada zaboraviti. Iako Otac naš nebeski zna što nama treba i koje su naše brige, on želi naše molitve. Ali ne molitve koje su samo traženje, recitiranje potreba i odnos prema Bogu kao prema nekom tko ispunjava naše želje. Molitva je razgovor. U njoj Bogu predajemo sve što nam je na duši, naše tuge i žalosti, naše terete, ali i radosti; u njoj izričemo svoje kajanje, svoje zahvale i slavimo svoga Gospodina. Ali u njoj i osluškujemo sve tihe Božje poruke koje će odjeknuti kao odgovor na naše molitve u dubini naše duše. To je onaj mir koji ne možemo ničim objasniti, ona čudesna radost i spokojstvo koji nas obuzimaju kada sve svoje izručimo u njegove ruke.

Molitva je svaka riječ upućena Gospodinu, ali i svaka misao usmjerena k njemu, i onda kada ostajemo bez riječi samo želimo da smo u njegovoj blizini. Svaki put kada pomislimo na Svevišnjeg, on vidi dubine našega srca i naše duše te prima i takve naše molitve.

Koje li radosti što nas Svevišnji toliko ljubi da nas nikada ne napušta, zato uvijek s psalmistom molimo: »Pogledaj na me i smiluj se meni; daj svome sluzi snage svoje!« (Ps 86, 16a).

Kapele u Rumi

Kapela svetog Florijana

Prvobitna kapelica je veoma stara i spominje se u crkvenim spisima još 1836. godine. Krajem 19. stoljeća objekt je potpuno izgorio u požaru, nakon čega su lokalni dobrotvori financirali izgradnju nove kapele koja stoji i danas

Kapela svetog Florijana u Rumi je rimokatolička kapela koja se nalazi na Gradskom groblju. Posvećena je svetom Florijanu, zaštitniku vatrogasaca i brojnih rumskih zanatlija. Kapela je dugogodišnje mjesto okupljanja vjernika i održavanja misa i blagoslova.

Kapelu je prvobitno izgradila grofovska obitelj **Pejačević**, koja je bila službeni patron katoličke crkve i župe u Rumi. Iza kapele svetog Florijana krije se bogata povijest, a sačuvani dokumenti iz prošlosti otkrivaju specifične detalje o njevoj gradnji, unutrašnjosti i grobnicama. Ispod same kapele nalaze se grobnice članova grofovske obitelji Pejačević. Tu je pokopana grofica **Barbara Sanchez de Origosa**, supruga **Karla Pejačevića**, koja je preminula osamdesetih godina 18. stoljeća. Podri-

jetlom je bila iz španjolske kraljevske loze, a živjela je u Rumi deset godina i sa svojim suprugom imala je osmero djece. Pretpostavlja se da je tu sahranjen i **Heinrich Pejačević**, preminuo 1749. godine, prema nekim izvorima, pokopan je 4. 12. 1749.

Prvobitna kapelica je veoma stara i spominje se u crkvenim spisima još 1836. godine. Krajem 19. stoljeća objekt je potpuno izgorio u požaru, nakon čega su lokalni dobrotvori financirali izgradnju nove kapele koja stoji i danas.

Prilog vjernika za novu kapelu

Kada su rumске zanatlije 1818. godine dobile carsku cehovsku privilegiju od cara **Franje I.**, katolički majstori (obučari, krojači, kovači, pekari) izabrali su upravo svetog Florijana za svog esnafskog zaštitnika. Zbog toga je ova kapela desetljećima bila centralno mjesto njihovog okupljanja. Kapela je izgrađena 1900. godina i bila je posvećena sv. Florijanu (250-304), čiji se dan obilježava 4. svibnja. Narod zaziva njegovu zaštitu protiv požara i poplava, a najpoznatiji je kao zaštitnik vatrogasaca. Sazidana je za vrijeme župnika dr. **Josipa Pausa**. Trošak je podmiren prinosom vjernika, kako to svjedoči mramorna ploča u zidu u matrici kapele. Na njoj su navedena imena **Anton Schmee**, **Josef Bornbaum**, **Stefan Fritz**, **Eduard Herzeg**, **Franz Jane**, **Jakob Kaufmann**, **Johann**

Koch, Karl Kogel, Andria Lanz, Ferdinand Minnich, Peter Mischak, Franz Schnur i Paul Waner. Nacrt i radove izveo je **Stefan Taschner**, rumski industrijalac koji je posjedovao tvornicu građevinskog materijala. U imovniku iz 1930. godine, koji je pisao tadašnji upravitelj župe **Ivan Nepomuk Lakajaner**, također se navodi da je kapela zidana od opeke. Duga je 10 i široka 5 metara. Ima strukturu lađe, ravan strop, a u apsidi je luk. Krov je pokriven crijepom. Ima tornjić u gotičkom stilu visok oko 15 metara, pokriven limom. Ima dva prozora i vrata od stakla. U kapeli je jedan zidani oltarić. Kako se opisuje u imovniku u to vrijeme, u njemu je kip sv. Florijana, križ, dva jastučića, dva kipa, metalni luster, devet uokvirenih slika, malih i većih, jedna uljana slika, kapija, četiri klupe, oltarsko zvonce, milostinja, malo zvono na tornju s užetom i dr.

Prema sačuvanim povijesnim dokumentima, kapela se još od prosinca 1930. godine službeno vodi u imovniku grobljanske kapelice i rimokatoličke župe u Rumi.

S obzirom na to da se objekt nalazi u krugu Gradskog groblja u Rumi, Javno komunalno poduzeće *Komunalac* upravlja parcelama i održavanjem groblja, dok je sama kapela kao sakralni objekt ranije pravno i funkcionalno pripadala Srijemskoj biskupiji, odnosno lokalnoj župi, ali to više nije slučaj. Kapela je danas općinsko vlasništvo. Ni to stanje ne bi bilo toliko bolno da nije činjenice da kapela vidno i brzo propada, jer obnovu sprječava upra-

vo problematika vlasništva. Biskupija srijemska, odnosno rumska župa, obnovile bi ovaj vrijedan sakralni objekt i kulturno-povijesni spomenik, ali nisu njegovi vlasnici i na to nemaju prava, a onaj kome sada kapela pripada do danas to nije učinio. Ostaje pitanje može li se veće i samim tim opće dobro staviti iznad svega? Vrijeme će dati odgovor.

Kapela od Žalosne Gospe – Kalvarija

Odmah uz kapelu prostire se Kalvarija s 14 postaja. Riječ je o zidanim stupovima u kojima su postavljeni reljefi od pečene gline koji prikazuju Isusov križni put. Ovu prostranu Kalvariju s tri kamena križa podigla je Njemica i Rumljanka **Magdalena Fritz**, rođena **Noel**, sa svojim suprugom **Josefom Fritzom**, 1901. godine, a oboje su i sahranjeni na tom mjestu. Kako se navodi u imovniku iz 1955. godine, kapela je dugačka 15, a široka 6 metara. Građena je u gotičkom stilu. Ima troja vrata sa staklom, bez prozora, zamišljena i izvedena kao kript. Na kupoli je ravan krov do kojega se dolazi s obje strane ulaza s preko 30 stepenica. Na krovu su tri križa. Kapela je građena od opeke po svodovima. Pod je popločan keramičkim pločicama. U podu je mramorna ploča s natpisom: »Josef Fritz geboren 26. XI. 1824. – 11. II. 1901.« i »Magdalena Fritz geboren 20. XI. 1834. – 05. II. 1903.«. Pred kapelom u zidu s lijeva stoji mramorna spomen-ploča o gradnji kapеле, a s desne strane spomenik za Magdalenu i Josefa Fritza.

Pod na krovu je zaliven smolom, a križevi su kameni. S prednje strane je ukrasna ograda sa stupcima, a ostatak je jednostrana ograda od opeka. U kapelici se nalazi zidani oltarić »Isusov grob«, a nad njim Žalosna Gospa i četiri svijećnjaka od bronce. Postaje Križnog puta izgrađene su 1912.

Dana 1. siječnja 1968. poduzeće *Komunalac* preuzima upravu groblja i s njim i zgradu Kalvarije s opremom. Danas se kapela nalazi u izuzetno lošem stanju, što je još jedna porazna i žalosna činjenica vremena današnjeg.

M. M.

Hrvatska riječ, broj 75, 10. srpnja 2004.

Na putu nacionalne integracije i priključivanja Europskoj Uniji

Bit ću predsjednik svih građana, obećao je predsjednik Republike Srbije *Boris Tadić*, u inauguracijskom govoru održanom u nedjelju, nakon što je položio prisegu o preuzimanju najviše državne dužnosti na pet godina. Tadić je izrazio uvjerenje da će za njegova mandata, koji neće biti lak i kojeg će karakterizirati namjere da se Srbija priključi Europskoj Uniji, Srbija znati razumjeti državne i nacionalne prioritete i da će se proces institucionalizacije društva zaokružiti. Predstavnici četrdesetak zemalja nazočili su primopredaji dužnosti i inauguracijskom govoru Borisa Tadića u zgradi Predsjedništva, među njima: izaslanstva SAD-a, Rusije, NATO-a i EU, zatim glavni tajnik Vijeća Europe *Walter Schwimmer*, koordinator Pakta za stabilnost *Erhard Busek*, mnogi ministri vanjskih poslova, među kojima i hrvatski ministar *Miomir Žužul*, izaslanstva svih zemalja regije, dužnosnici Srbije i Crne Gore, te Republike Crne Gore, patrijarh SPC *Pavle* i predstavnici vjerskih zajednica.

(Jasminka Dulić)

Podrška širenju medijskog prostora

Odobreno sufinanciranje TV emisija na hrvatskom jeziku na dvjema subotičkim televizijama

Izvršni odbor Hrvatskog nacionalnog vijeća podržao je zahtjev Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« za sufinanciranjem dvije televizijske emisije na hrvatskom jeziku, koje se po jednom tjedno emitiraju na subotičkim lokalnim TV stanicama – K23 i YU ECO. Bu-

dući da NIU »Hrvatska riječ« iz pokrajinskog proračuna za sada dobiva sredstva jedino za izdavanje istoimenog tjednika, za ostale aktivnosti ove Ustanove neophodni su drugi izvori, pa je Izvršni odbor HNV-a procijenio da je prisustvo hrvatskog jezika na elektronskim medijima od izuzetnog značaja, te da se za tu namjenu iz proračuna HNV-a mogu izdvojiti sredstva za honorare novinara koji proizvode taj program. Sjednica Izvršnog odbora HNV-a održana je u Uredu HNV-a 12. srpnja, a prisustvovali su joj, osim predsjednika *Laze Vojnić Hajduka*, član zadužen za obrazovanje *Dujo Runje* i za informiranje i službenu uporabu jezika *Tomislav Žigmanov*, kao i predsjednik te potpredsjednik HNV-a *Josip Ivanović* i *Branko Horvat*.

(Z.P.)

Zaustavite nasilje nad manjinama

Lider Saveza vojvođanskih Mađara *József Kasza* uputio je otvoreno pismo premijeru Srbije *Vojislavu Koštunici* u kojem ga optužuje da ništa nije poduzeo da se zaustavi serija incidenata uperena protiv manjina i zahtijeva od njega da poduzme korake kako bi se počinitelji konačno otkrili i primjereno kaznili. »U Republici Srbiji u proteklih šest mjeseci započeo je do sada neviđen val nasilja protiv nacionalnih manjina. Mogu slobodno tvrditi da ovoliko teških ispada nije bilo ni za dvanaest godina Miloševićeve diktature. Gospodine premijeru, Vi do današnjeg dana niste ni jednom jedinom riječi osudili ove sramotne događaje. Ni Vi, ni itko iz Vašeg kabineta. Smatram skandaloznim onaj ciničan odnos, koji Vaša vlada demonstrira naspram ovog izuzetno osjetljivog i ozbiljnog pitanja«, navodi se u pismu.

(H.R.)

Registrirana Hrvatsko bunjevačko šokačka stranka

Hrvatsko bunjevačko šokačka stranka upisana je 25. lipnja 2004. godine u Registar političkih organizacija, priopćeno je konferenciji za novinstvo održanoj 13. srpnja na Otvorenom sveučilištu u Subotici. Predsjednik HBŠS *Blaško Temunović* priopćio je kako stranka namjerava sudjelovati na lokalnim izborima i osvojiti nekoliko vijećničkih mjesta i kako kampanja počinje već ovom konferencijom. Sjediste stranke bit će u Zagrebačkoj ulici, broj 1 u Subotici. ■

Trново drvo

(*Gleditia triacanthos*, trnavac ili divlji rogač)

Otkrila sam ga odavno, još od srednjoškolskih dana (šezdesetih godina dvadesetoga stoljeća) kada sam kao praktikant radila u ljekarni u Apatinu. Poslije odrađenog radnog vremena sa školskim prijateljicama bih šetala gradom. Obično gdje god da se nađemo u nekom novom mjestu prvo bismo posjetile katoličku crkvu. Na glavnoj ulici, sada Ulici Srpskih vladara, nalazi se katolička crkva Uznesenje Marijino. Tada nismo zamjećivali pored crkve ovo drvo, vrstu bagrema s fotografije. Nije bilo iznimno označeno, a takvog drveća je bilo i u Sonti. Zvali smo ga *božje korice*, baš kao i pravi rogač, onaj rogač kad te mater subotom pošalje u dućan da kupiš jedan kvas i frtalj *božji korica* za nedjeljnu gibanicu. U Sonti su nam pažnju privlačili tek s jeseni kada je s njih otpadalo mnoštvo mahuna dugačkih oko 30 cm iz kojih je curio slatki, pomalo opori sok. Kada bismo ih potrošili, najhrabriji su se penjali na njihove krošnje, mada su bili okićeni s mnogo prije-tećih trnova. Ne znam je li u Sonti bilo djeteta koje nije osjetilo »bodu od korica« na svome tijelu. Naročito su bila dojmliiva tri ovakva drveća na mjestu gdje je sada Domić, Kicina kuća na kraju Ulice Laze Kostića.

Trново drvo u Apatinu je sada obilježeno mramornom spomen-pločom na kojoj je tekst o njegovom porijeklu. Doneseno je iz Jeruzalema, 15. VIII. 1795., na dan postavljanja kamena temeljca crkve Marijino Uznesenje. Sada je visoko preko 15 metara. Donijeli su ga podunavski Švabe koji su, uz Mađare, bili većinski stanovnici Apatina. Predanja kazuju da je trnovim bodljivikavim granama bila okrunjena Kristova glava na dan osude i razapinjanja na križ.

Drvo se nalazi između katoličke crkve i sada Muzičke škole *Stevan Hristić*. Dok prolazite pored ovog starine, nešto vas tjera da zastanete i da mu se bar u mislima naklonite. Nakon prvog dojma misli vam lutaju u daleku prošlost staru dvije tisuće godina. Zadije vas ljudi koji su ovo donijeli čak iz dalekog Jeruzalema krajem XVIII. stoljeća, njegovali ga i štitili, pa u naslijeđe ostavili generacijama sve do današnjih dana. Pisani dokumenti i žive osobe svjedoci kazuju da je 1996. godine na dan Svetog Ilije udario grom u ovo drvo. Kao što vidimo, oštećen je i dijelom sagoren. Živi i dalje, odolijeva olujama i gromovima i ne pita kome je ostavljen u naslijeđe, kojoj boji kože i kojoj naciji. Živi spomenik prirode pokazuje nam kakve se sve nevolje, tuge i radosti mogu dogoditi u životu, a mnogo njih se može i preživjeti.

Ruža Silađev

Završen 10. Ljetni oratorij na Bunariću

Dani igre, molitve, pjesme i zajedništva

Nakon pet dana molitve, igre, pjesme, plesa i zajedništva, 10. Ljetni oratorij u Subotici završen je u petak, 10. srpnja, svetom misom koju je na Bunariću predvodio katedralni župnik vlč. **Dragan Muharem**. Završnom slavlju pridružio se i velik broj roditelja.

Vlč. Dragan Muharem potaknuo je djecu da nakon oratorija nastave živjeti ono što su tu doživjeli i budu misionari radosne vijesti. Tumačeći evanđeoski poziv da budu bezazleni poput golubova i mudri poput zmija govorio im je o tome kako ih Isus poziva da uvijek imaju pametnu glavu i čisto srce, da biraju ono što bi i Isusa činilo sretnim.

Ovogodišnji oratorij započeo je u ponedjeljak svetom misom koju je predvodio subotički biskup mons. **Franjo Fazekas**. Tijekom pet dana oko 180 djece organiziranim autobusima dolazilo je iz Subotice i okolnih mjesta te sudjelovalo u bogatom duhovnom, edukativnom i zabavnom programu.

Uz domaće animatore, i ove su godine potporu pružili bogoslovi salezijanci **Antonio Dominik Kajić** i **Domagoj Horvat** te đakon don **Marko Mihoković**, koji su vodili kateheze, predvodili euharistijsko klanjanje i svojom prisutnošću djeci približavali salezijansku duhovnost svetoga Ivana Bosca.

Program je obuhvatio igre, glazbene radionice, poučne i dojmljive skečeve te brojne zajedničke aktivnosti. Posebno veselje, kao i prethodnih godina, izazvao je vodeni dan, održan posljednjega dana oratorija, kada su se djeca osvježila i uživala u igrama s vodom.

Don Marko Mihoković prvi je put sudjelovao na subotičkom Oratoriju, a istaknuo je kako se od prvoga dana osjećao prihvaćenim među animatorima, svećenicima i sudionicima.

»Drago mi je da ovdje oratorij živi i bez direktne i konstantne prisutnosti baš posvećenih salezijanaca. Zanimljivo je što smo prepoznali da mi možemo nešto posebno donijeti i to mladi, a osobito animatori traže. Imaju potrebu za jednom očinskom figurom i ulogom oca u preventivnom sustavu koji oni sami žele živjeti. Traže

vodstvo u salezijanskoj karizmi koju oni kao laici žive. To sigurno primaju i od svećenika u Subotici, ali što se tiče nas salezijanaca nastojimo im i to pružiti ovim prigodama. Sami animatori mnogo primaju služeći drugima. Don Boscova genijalnost bila je u tome što je mladima davao povjerenje i odgovornost. Tako i danas mladi u oratoriju rade s djecom, a pritom i sami rastu, sazrijevaju i izgrađuju se», zaključio je don Mihoković.

Po završetku svete mise svaka je ekipa predstavila svoje geslo, a proglašeni su i pobjednici ovogodišnjeg oratorija na temelju bodova prikupljenih tijekom svih pet dana programa. Pobjedničke ekipe kao nagradu prve su

stale u red za sladoled kojim su na kraju programa počašćeni svi sudionici.

Voditeljica Oratorija **Vedrana Cvijin** zahvalila je svima koji su svojim trudom pridonijeli uspješnoj organizaciji ovogodišnjeg programa. Posebnu zahvalnost uputila je animatorima **Teodori Batinić** i **Emilu Cvijinu**, koji su ove godine preuzeli najveći dio organizacijskih zadaća. Istaknula je kako ju je posebno dimnula mogućnost ispovijedi kojoj su pristupila mnoga djeca pretposljednega dana. Naglasila je da se upravo u tim trenucima događaju veliki Božji blagoslovi te je na kraju zahvalila i roditeljima na povjerenju i suradnji.

A. G.

Mala čuda velikog svijeta Valovi – kako? zašto? odakle?

Morski valovi najčešće nastaju kada vjetar puše preko površine mora ili kada prođe neki brod ili neko plovilo pa prenese strujanje.

Vjetar prenosi svoju energiju na vodu i taj proces stvara nabore ili valove. Valovi zapravo šire energiju kroz vodu sve dok ne udare o obalu.

Kako bi lakše shvatili zamislite tepih. Ako protresete jedan kraj tepiha, energija putuje do drugog kraja, ali tepih ostaje na svom mjestu.

Ima manjih i većih valova, a njihova snaga i veličina ovise o duljini, odnosno koliko dugo i koliko snažno puše vjetar.

Valovi također mogu nastati zbog drugih prirodnih pojava. Primjerice podvodni potresi, odroni tla, a vuklanske erupcije mogu stvoriti divovske valove.

Mjesečeva gravitacija također utječe na morske mijene – na plimu i osjeku, što također stvara kretanje valova.

Ako na plaži uđete u valove – uskočite, vrlo brzo ćete shvatiti koliko oni mogu biti snažni – toliko da vas mogu ponijeti i odbaciti – stoga budite oprezni u ovom istraživanju.

Hrcko

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomesječnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

SUBOTICA - Darujem štence (po izboru M ili Ž), crni ili šareni. Tel.: 024/528-682 ili 060 0532570.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaća su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa na više. Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m² Tel: 063/738-97-85

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade vočke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Osoba s invaliditetom (II. stupanj) traži posao u Subotici. Kontakt telefon: 061/6767041.

Gradska uprava Subotica, Trg slobode br. 1, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, temeljem članaka 14. i 39. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 94/24), u svojstvu nadležnog tijela:

OBAVJEŠTAVA JAVNOST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA PROJEKTA NA OKOLIŠ

Podnositelj zahtjeva JKP *Vodovod i kanalizacija* Subotica, Trg Lazara Nešića br. 9/a, 24000 Subotica, podnio je dana 7. 7. 2026. godine, pod brojem 003246011-2026-09693-004-081-380-001, zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na okoliš projekta: »Izgradnja distributivnog javnog vodovoda u Ulici Donska i dijelu Ulice Mátyása Brucka u Subotici«, na katastarskim parcelama br. 21660/1, 21576/13, 21575/1, 21576/15, 21576/14, 21576/11, 21575/17, 21575/4, 21575/10, 21575/22, 21575/7, 21576/12 i 21578/6 K. O. Stari grad, Subotica.

Javnost može izvršiti uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju nositelja projekta i dostaviti mišljenje na podnijeti zahtjev u roku od 15 dana od dana oglašavanja. Uvid se može izvršiti u prostorijama nadležnog tijela u Gradskoj kući u Subotici, soba 130, svakog radnog dana od 10 do 14 sati, kao i elektronički na internetskoj veb prezentaciji Grada Subotice, na adresi www.subotica.ls.gov.rs/cat_doc/zastita-zivotne-sredine. Mišljenja se mogu dostaviti na adresu nadležnog tijela ili elektronskom poštom na adresu zivotnasredina@subotica.ls.gov.rs.

U postupku odlučivanja tijelo može donijeti odluku da je za predmetni projekt potrebna izrada studije o procjeni utjecaja na okoliš i odrediti njen opseg i sadržaj, ili odluku da za predmetni projekt nije potrebna izrada studije o procjeni utjecaja na okoliš i odrediti mjere sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja negativnih utjecaja ili druge minimalne uvjete zaštite okoliša.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 22. 7. 2026.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Ruta pita

Putovanje koje povezuje kontinente, stoljeća i pitu

Neke destinacije pamtimo po veličanstvenim planinama, druge po kristalno čistom moru ili povijesnim gradovima. No, postoje i putovanja koja se pamte po okusima. Malo koje jelo može ispričati toliko različitih priča kao pita. Bar u mom svijetu. Naizgled jednostavna kombinacija tankog tijesta i nadjeva kroz stoljeća je putovala kontinentima, mijenjala recepte, upijala lokalne običaje i postala dio identiteta brojnih naroda.

Iako se danas najčešće povezuje s Balkanom i Turskom, priča o piti započela je mnogo ranije. Prvi oblici jela od tijesta punjenog mesom ili voćem pripremali su se još prije više od četiri tisuće godina u drevnom Egiptu i Mezopotamiji. No, pita kakvu danas poznajemo razvila se na području današnje Turske, Irana i srednje Azije, gdje je usavršena tehnika razvlačenja tankih kora. Širenjem Osmanskog Carstva ta se kulinarska vještina proširila Balkanom i jugoistočnom Europom. Zanimljivo je da riječ pita potječe iz grčkog jezika, gdje je nekoć označavala vrstu kruha ili peciva.

Bosansko srce

Ako postoji mjesto na kojem pita ima gotovo kulni status, onda je to Bosna i Hercegovina. Miris svježih pečenih pita neizostavan je dio Sarajeva, a burek, sirnica, zeljanica, krumpiruša i tikvenica pripremaju se prema receptima koji se prenose generacijama. Ovdje vrijedi i poznato pravilo da je burek isključivo pita s mesom.

Put zatim vodi u Istanbul, grad u kojem je börek dio svakodnevice. Sočni su böreği, hrskavi sigara böreği ili veliki kol böreği svjedoče o bogatoj tradiciji koja se njeuguje već stoljećima.

S druge strane Egejskog mora Grčka nudi spanakopitu sa špinatom i fetom, tiropitu sa sirom te hortopitu punjenu samoniklim biljem, a gotovo svako mjesto ima vlastitu recepturu.

Pite su jednako važne i u ostatku regije. U Srbiji su gibanica, gužvara, te pite s jabukama, višnjama ili sirom sastavni dio obiteljskih okupljanja. Bugarska se ponosi banicom, koja se tradicionalno priprema za Novu godinu sa skrivenim novčićem ili porukom sreće, dok su u Sjevernoj Makedoniji posebno popularni zelnik i burek.

Aromatične pite

Priča o pitama ne završava na Balkanu. U Armeniji se priprema zhengyalov hats, pita punjena raznim vrstama aromatičnog bilja, dok je gruzijski hačapuri postao jedan od simbola tamošnje kuhinje. Marokanska pastilla spaja

piletinu, bademe, cimet i šećer u prahu u neobičnu kombinaciju slatkih i slanih okusa, a britanske mesne pite poput steak and ale pie ili cornish pasty pokazuju koliko isto jelo može imati različita lica. Tu su tradiciju nastavili i Australija te Novi Zeland, gdje je meat pie omiljeni svakodnevni zalogaj.

Možda upravo zato pita nikada nije bila samo recept. Ona je priča o putovanjima, trgovini i susretima kultura. Mijenjala je oblik, sastojke i nazive, ali je posvuda zadržala svoju najvažniju ulogu: okupljati ljude oko stola.

A ako postoji putovanje koje bi svaki ljubitelj gastronomije barem jednom trebao doživjeti, onda je to ruta koja povezuje Istanbul, Sarajevo, Skoplje, Beograd, Sofiju i Solun. Na tom putu može se kušati šest različitih tradicija nastalih iz iste kulinarske obitelji. Svaka pita ima svoj karakter, svaki grad svoju tajnu, a svaki zalogaj još jednu priču koja potvrđuje da se povijest ponekad najbolje upoznaje – za stolom. Ova ruta mi se primamljivo smije i doziva, mada bih ja provjerila sve pite ovdje navedene.

G. K. M.

Hrvatska nogometna reprezentacija ima novog izbornika

Slaven Bilić ponovno vodi *vatrene*

Foto: HINA/ Damir SENČAR

Na press konferenciji Hrvatskog nogometnog saveza u ponedjeljak, 13. srpnja, službeno je predstavljen **Slaven Bilić** kao novi izbornik. Nakon devet godina uspješnog mandata **Zlatka Dalića**, tijekom kojeg su *vatreni* osvojili srebro i broncu na SP-ima u Rusiji 2018. i Kataru 2022., na mjesto prvog čovjeka A reprezentacije vraća se nekadašnji osvajač bronce iz Francuske 1998. Jer, podsjećamo one mlađe, Slaven Bilić je već obnašao izborničku dužnost u razdoblju od 2006. do 2012. godine.

Prvi mandat

Tijekom šest godina na čelu hrvatske nogometne reprezentacije Bilić je vodio *vatrene* na dva velika natjecanja, a najveći rezultat ostvario je plasmanom u četvrtfinale Europskog prvenstva u Portugalu 2008. godine. Zanimljivo je istaknuti kako je upravo u kvalifikacijama za to Europsko prvenstvo Hrvatska dva puta svladala reprezentaciju Engleske i kroz isti natjecateljski ciklus trasirala put stvaranju buduće momčadi koja će u budućnosti, pod vodstvom Dalića, stići do vrhova svjetskog nogometa.

Igračka i trenerska karijera

Slaven Bilić je ostvario zavidnu igračku karijeru nastupajući u dresovima *Hajduka*, *Karlsruhea*, *West Hama* i

Evertona, dok je za Hrvatsku reprezentaciju odigrao 44 susreta i postigao 3 gola. Bio je član čuvene generacije koja je osvojila broncu na SP-u u Francuskoj 1988. godine. Nažalost, zbog ozljede, morao je znatno ranije prestati s aktivnim profesionalnim igranjem. Uz nogomet je završio i studije na Pravnom fakultetu u Splitu, a nakon igračkog umirovljenja ubrzo se počeo baviti trenerskim poslom. Radio je u *Hajduku*, a potom bio izbornik mlade i A reprezentacije Hrvatske. Inozemnu trenersku karijeru započeo je u *Lokomotivi* (Rusija), a potom je radio u *Beşiktaşu* (Turska), *West Hamu*, *West Bromwich Albionu* i *Watfordu* (Engleska), te na Bliskom istoku i Kini (*Al-Ittihad*, *Beijing Guoan*, *Al-Fateh*).

Drugi mandat

Kako je rekao na svojoj inauguracijskoj pressici, Slaven Bilić će svoj drugi izbornički mandat graditi na tri temelja: stabilnosti Hrvatskog nogometnog saveza, kvaliteti i potencijalu ekipe koju predvodi, te uspjesima koje je reprezentacija ostvarila počevši od 1998. godine. U narednom razdoblju predstoji formiranje stručnog stožera koji će mu pomagati u obavljanju izborničke dužnosti i pripremama za predstojeće obveze reprezentacije u novom izdanju Lige nacija.

D. P.

TENIS

Pavić finalist Wimbledonu

Najbolji hrvatski igrač parova svih vremena **Mate Pavić** poražen je (skupa s partnerom **Arevalom**) u finalu turnira parova na Otvorenom prvenstvu Engleske u

Foto: HINA/ Mario STRMOTIĆ

Wimbledonu. Bolji od hrvatsko-salvadorske kombinacije bili su **Heliovara** (Finska) i **Patten** (Engleska) koji su u završnom duelu slavili sa 7:6, 7:6.

ATP Croatia Open Umag

Na terenima u Stella Marisu, prekrasnog teniskog kompleksa u Umagu, ovog tjedna se igra 36. izdanje, trenutačno jedinog hrvatskog ATP turnira. Za naslov najboljeg, u glavnom ždrijebu na ATP Plava laguna Croatia Openu Umag borilo se i nekoliko hrvatskih tenisača (**Prižmić**, **Dodig**), dok je glavna zvijezda i prvi nositelj Talijan **Cobolli**, koji je bio finalist Grand Slam turnira u Roland Garrosu.

NOGOMET

Pobjeda Hajduka

U prvom susretu 1. kola kvalifikacija za plasman u skupine Lige Europe (četvrtak, 9. srpnja) **Hajduk** je u Splitu svladao momčad **Žilina** s 2:0, a golove za *bile* postigli su **Brajković** i novi igrač, Brazilac **Danilson**. Uzvrat se igrao u četvrtak, 16. srpnja u Slovačkoj, a pobjednik ovog dvomeča će u narednom kolu igrati protiv **Pafosa** (Cipar).

POGLED S TRIBINA

Velika četvorka

U polufinale Svjetskog nogometnog prvenstva u SAD-u, Meksiku i Kanadi plasirale su se reprezentacije Španjolske, Francuske, Engleske i Argentine, te tako formirale »veliku četvorku« mundiala 2026. U biti i jeste u pi-

Foto: HINA/ Odd Andersen

tanju »big four«, jer su se sve četiri nacionalne momčadi u svojoj povijesti već, barem jednom, okitile naslovom

svjetskih prvaka. Baš zbog te činjenice završnica najmasovnijeg SP-a u povijesti njegovog održavanja (48 reprezentacija) bit će u najmanju ruku spektakularna i nogometnom planetu donijeti najveću moguću atraktivnost najvažnije sporedne stvari na svijetu. To se sada samo u čistoj frazi kaže, a baš je ovaj mundial pokazao kako je nogomet daleko od sporednosti. Dapače... bilo kako bilo, kada budete čitali ovaj tekst bit će već poznati finalisti, točnije pobjednici susreta između Španjolske i Francuske, odnosno Engleske i Argentine. Atraktivni duel *furije* i *trikolora* donio je i sudar dvojice najatraktivnijih mlađih nogometaša današnjice **Yamala** i **Mbapea**, dok je susret *gaučosa* protiv *Gordog Albiona* imao na »glavnom menuu« konfrontaciju dvojice prekaljenih goleadora **Messi**ja i **Kanea**. Izuzev očekivanog Brazila (ne znamo zbog čega?), polufinalni parovi su zrcalo aktualne kvalitete svjetskog ili bolje reći europskog nogometa uz dodatak Argentine kao jedine neeuropske države u završnici SP-a. A pogledamo li na popis sudionika četvrtfinala još više ćemo uočiti dominaciju Starog kontinenta u pogledu na ostale zemljopisne nogometne teritorijalne cjeline. Jer i tu su bile još tri europske (Belgija, Norveška i Švicarska) i samo jedna neeuropska (Maroko). Ovaj, iako znatno prošireni, mundial pokazao je i dokazao dominaciju kontinenta koji igra Champions league i u čijim momčadima igra većina reprezentativaca brojnih zemalja sudionica. Stoga »velika četvorka« u polufinalu SP-a uopće nije nikakva vijest nego činjenično stanje!

D. P.

Umotvorine

- * Sreća nije nagrada, ona je posljedica.
- * Puni ste sebe, zato ste prazni.
- * Ovaj dan je tako »ajmo sljedeći«.

Vicevi, šale...

Osjećam se kao kupaonica:
nekada sam na stomaku imao pločice, a sada
imam bojler.

- Od sutra sam na dijeti.
- To kažeš za svaki ponedjeljak.
- Ovoga puta stvarno!
- Što jedeš?
- Salatu.
- I?
- I čokoladu... za balans.
- Kakav balans?
- Mentalni.

Aforizmi

- * Samo zato što netko to nosi dobro ne znači da mu nije teško.
- * Pa ne poskupljuje baš sve, eno ljudi su pojeftinili.
- * Nemoj se ničemu čuditi, stvarnost ima dva lica. Ljudi također.

Vremeplov – iz naše arhive

Izaslanstvo HNV-a u Zagrebu, 2006.

Didine pripovitke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Sveti Luka plaća rakiju

Edan birtaš je dava veresiju pa mu je posa dobro pošla, ima j' novca da ne zna što će od njega. Najpotlje što će, ma razdalj mikoliko metara od birtije podiga j' kapelicu svetog Luke za uspomenu svoju. Veli: una mi sriću donila.

Radi toga što j' kapelu napravije i istrošije se ni čio dat više veresije. A bije edan društvenjak, majstor u rukami, koji će ispraviti sve i vraga, al i majsitor za popit sve. Un mu je tesa i svetog Luku za kapelicu. A vaik je pije na veresiju.

Kad je doša red do otag društvenjaka birtaš mu je reka:

- Večeras ne pišem račun neg oću da mi se plati u gotovu.
- Nisi ti koju bolju besidu naša?! Pa to je za čudit se! Ja večeras nisam dobar na štumku, a ti bi me čio ostavit brez rakije?
- Brez novca ni zere.

Društvenjaka uitle muke kakve nije ni Isus na križu podnije.

– El ti čuješ kako taj vražji vitar puše! Put je poledije, snig velak, kroz tu vražju karikašu sam prolazije, pa prozeba, a ti sidiš il ležiš lipo, doli štramac i košunel, ozgar biljac – pa: umrla veresija. Imam rogtlje za prodat, biće novca sutra.

– A el ti znaš unu našu bunjevačku: kad se srite prazan sić, ne triba ić, neće bit sriće.

– Lipo ti to, dide, udaraš ka zvono na turnju, a kunda si zaboravije da ja dvadeset godina drugizi birtaiša nemam do tebe sama. I prem sam ti dužan ti'je bi i večeras zere popit i proljudikat.

A birtaš već bisan:

- Reka sam ti: ne pi toliko il pi koliko o's al da se plati u gotovu!
- Ma što si dragušan, rankane moj, ka prten kunac ženskilju. Bolje mi obuj carzdu li obisi bronzdu ka volu neg da mi ne daš rakije.

Unaj se ukopa pa ne pušća:

– Škakiljalo te il ne, brez gotova novca rakije nema. Istrošije sam se na svetog Luku.

I vragu bi bilo dosta o rakiji samo divanit pa divanit. Kad je birtaš spomenije svetog Luku, društvenjak se sitije lemozine i skunta j' što će činit. Ode zeru u kapelicu i ka svoj na svom. Ne pita smide li se uzest, neg more li se, a nije un zabadave majstor u rukami.

Kad je u kratko vrimie doša i reka l da plaća u gotovu, birtaš se začudilje:

- Oklen ti sada novci kad si reka da nemaš?!
- Oklen mi je? N'eš morda virovat. Da ti pravo kažem, zajmije sam od svetog Luke.

A birtaš ka da će ga vuk uitit:

- Pravo kaži, što ti je un reka?
- Un? Ma un je dobar, prikodobar ka i kru', bogomoljan, nije zlogovoran ka ti. I ja bi rada š njim divani je do ponoći i do zore bile, ali nit kaže uzmi nit kaže ne uzmi. Samo gleda u me ka u čaću.

A pravo je i reka. Ko drugi da mu je čaća, kad ga je un tesa.

Pričao Josip Sekulić, lugar, r. 1899. g. u Lovincu, Lika
Jabuka s dukatima, 1986.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Utecavanje

Faš Joza usukiva brkove. Obrve mu idu u oče pa i nje fitilji. I zulufe mu prirasle pa je zaglađiva za uše. Nalaktio se na astal. Nateže, pa će: »Znaš šta faše? Noćaske nisam moglo trenit pa sam študiro«. »Šta? Od čega? De kaži?«, pitam. Nastavlja: »Cili ti je faše život nikako utecavanje. Znaš šta oću kazat?«. »Otkal bi ja zno baš uvijek šta j u tvoje glave? Pa još šta š reć jel šta s tío reć«, odgovaaam. Faš usmi pa divani da ja uvijek potreftim šta mu na pameti. Objašnjava: »Gle, da počnem od mene. Moždak to i ni nikako utecavanje al kad bolje pogleđeš vala s niko od mene bržje ni rodio. Tako j majka rekla. A ona ne b slagala nizašta. Ovako j bilo. Majka išla štagod donet s tavana i taman ka j došla do po merdevina ja krenem. Taman imala vrimenta doć dole i ja se rodim. Možda j sramotski kazat al sam sam ispo. Da s utecavala digod ko ć bržje rodit mal ko bi ju pobedio. Ta čo s i ti? Ta cilo selo zna kako sam se rodio«. Klimljem glavom a on nastavlja: »Majka kaže da ni stigla redovno reć joj a ja s rodio. Ni ni čudo, ja joj bio ondak osmo dite pa joj rodit bilo ko Faljen Isus da kažeš«, Faš mal pokvasi usta pa nastavlja: »Rodit mi se bilo lako. E onda sam drečo koda sam se utecavo s kimgod ko će više i dužje drečat. Danima cila kuća ni mogla redovno spavat od mene. A znaš kako j bilo onda. Svi u jedne sobe. Kreneš nas nabrajat pa do kraja zaboraviš koga s spomenio. I tu koda smo se utecavali. Naša kuća najviše dice u selu«. Isapim u sebe kako s faš uvijek siti divanit od onog što b s malo ko sitio, pa ću: »Jest, jest. Cilo selo j jedno vime od tvojga rodivanja divanilo. Al kako ti kažeš od maloći ti cili život utecavanje. Ko će dalje strelom dobacit jel pogodit. Ko ć dalje fodbal šutnit. Ko će pljunit dalje. Ko će se bolje sakrit kasmu se žmure sigrali. Ko će dužje ronić. Ko ć se dalje odšklijat. Mogo b tako do sutra divanit od dićjeg utedavanja«. Divanim kako s baš i nismo utecavali ko će bolje učit u škole. Na to će on: »E faše, ovo za škulu baš i ni tako bilo. Ti s uvijek u škole zno sve. Tis voljio škulu ko malo ko. A sase ko praviš toša da ni bilo tako. Ta ko j na kraju zavšio škole u Osiku? Koga i danaske zovu Indžilir? Da s ti nisi mal i utecavo ne b ti dotle doguro«. Češem se iza glave pa isapim u sebe: »Ne znam otkale ti ovaj divan al ni s daleko od istine«. Faš tira dalje: »A šta da ti kažem. Ovo dićje utecavanje ni ništa kako sve išlo potli. A kako j sade? Sade j utecavanje u svemu. Ošo vala svit di nismo ni mislili da će otić. Ni sade važna toliko ni škula da b se utecavo. Upišeš se u vlast i sve s obavio. Ta skoro da ni škulu ne moraš zavšit. I nju mož vašarit. Sade ti je utecavanje u vašarenju. Ako imaš debeli buđelar nibrigeša. Bilo to i prija al danaske j za nepovirovat«. Češem bradu pa ću: »Gle nas. Gle svit. Svima puna usta te demokratije. Svi se utecavu kod koga j veća i bolja a sve to šta drugo neg utecavanje za vlast. Da ne spominjem ratove. Utecavanje ko volji više dragog Boga sam na rićma, sve to ide u vitar. A i tog sve manje. Bože dragi ko j i izmislio tu rić utecavanje?«. Gledim čaše nam prazne. E tu više nismo za utecavanje.

U NEKOLIKO SLIKA

Takmičenje risara u Đurđinu

PROMOCIJA KNJIGE

JOSIP ILIĆ
OD ZABORAVA
SPAŠENO

18.07.2026.

19h

ŠOKAČKA KUĆA U BEREKU

92. Dužionica *u Somboru*

24.7.2026.

Književna večer

u župi Presvetog Trojstva

- predstavljanje
bandaša i bandašice
- KD »Ivan Antunović«

(početak u 19 sati)

26.7.2026.

proslava Dužionice

- okupljanje sudionika u
Hrvatskom domu u 8,30 sati
- misa u crkvi Presvetog Trojstva
u 10 sati
- predaja kruha gradonačelniku
- risarski ručak u Mađarskoj
građanskoj kasini

Radionica cirkuskih vještina

Udruženje *Klara i Rosa* poziva zainteresirane na radionicu cirkuskih vještina, koja će biti održana 23. i 24. srpnja, oba dana od 18 sati, u prostorijama Udruženja, u Ulici Sándora Petőfija 15 u Subotici.

Polaznici radionice imat će priliku iskusiti tehnike suvremenog cirkusa i istražiti mogućnosti pokreta, balansa i koordinacije kroz igru i zajednički rad.

Tijekom radionice bavit će se trima osnovnim grupama cirkuskih vještina: žongliranjem i manipulacijom objektima, akrobatikom na podu i u zraku, kao i balansiranjem na kugli.

Radionica je otvorena za sve starije od 9 godina, a iz Udruženja posebno ohrabruju i sudionike starije od 65 godina. Prethodno iskustvo nije potrebno.

GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

U skladu s člankom 50. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21, 62/23 i 91/25), čl. od 55. do 68. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (*Službeni glasnik RS*, br. 32/19 i 47/2025) i Pravilnikom o načinu obavješćavanja javnosti i provođenja javne rasprave o nacrtu plana i programa i izvještaju o strateškoj procjeni (*Službeni glasnik RS*, br. 121/25)

o g l a š a v a JAVNI UVID U

Nacrt Izmjene dijela Plana generalne regulacije III za dio zone »Aleksandrovo« u Subotici

Javni uvid može se obaviti od 20. srpnja do 18. kolovoza 2026. godine, radnim danima od 8 do 12 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1.

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Plan u Gradskoj upravi Grada Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 204 i na službenoj internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.rs.gov.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8), od 20. srpnja do 18. kolovoza 2026. godine.

Javna sjednica Komisije za planove bit će održana 26. kolovoza 2026. godine u 13 sati u zgradi Stare gradske kuće (u Plavoj sali), Trg slobode br. 1.

Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku dostavljene tijekom javnog uvida.

OSIGURAJTE VAŠ DOM i sve ono što ga čini domom

**MILENIJUM[®]
OSIGURANJE**

VREMJE JE DA MISLIMO NA SUTRA

Osiguranje za vaš dom, stvari u njemu i članove domaćinstva

Vaš dom je više od prostora, u njemu je sve što vam najviše znači. Zato je važno da se prema njemu odnosite odgovorno i osigurate ga.

Osiguranje domaćinstva – Siguran kvadrat Milenijum osiguranja je polisa koja podrazumeva osiguranje stana ili kuće, stvari u njima, kao i članova domaćinstva od posledica nepredviđenih okolnosti, kao što su:

požar	izlivanje vode
udar groma	provalna krađa
eksplozija	razbojnička krađa
oluja	lom stakala
grad	odgovornost prema trećim licima

025/ 51 50 350 | 024/ 555-867 | 011/ 715 23 00

Milenijum osiguranje
 milenijum-osiguranje

@milenijumosiguranje
 @milenijumosiguranje

www.mios.rs

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCije:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

**Radio Marija Srbije
Radio Maria play**

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po 1 dinar

- 12 meseci sa 50% popusta

**Astra
Telekom**

011 44 22 009

UBH "Dužijanica" i ove godine organizira

Natjecanje u pucanju bičevima

subota

18. 7.
2026.

| 18:00 sati |

Risarski salaš
u Đurđinu

